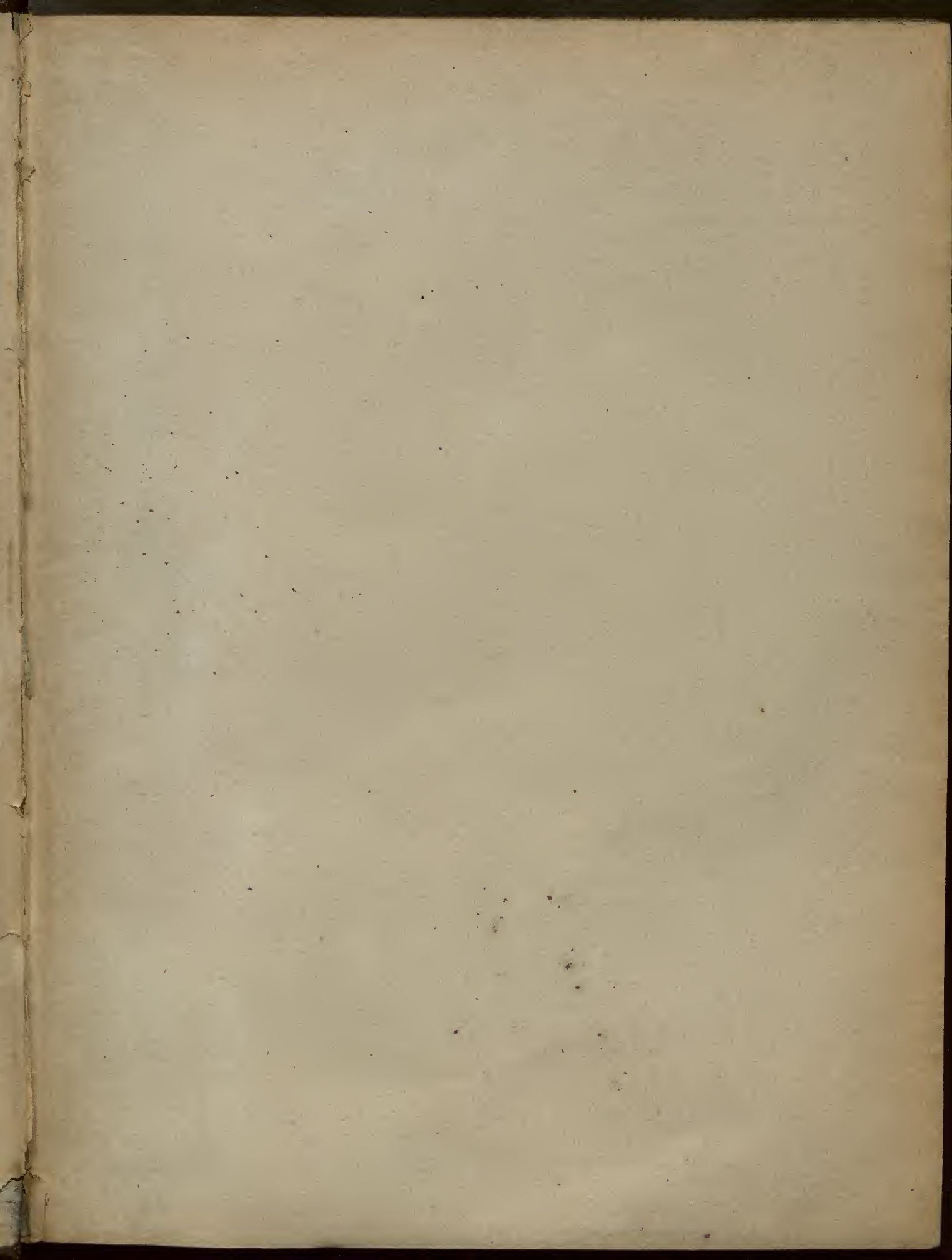
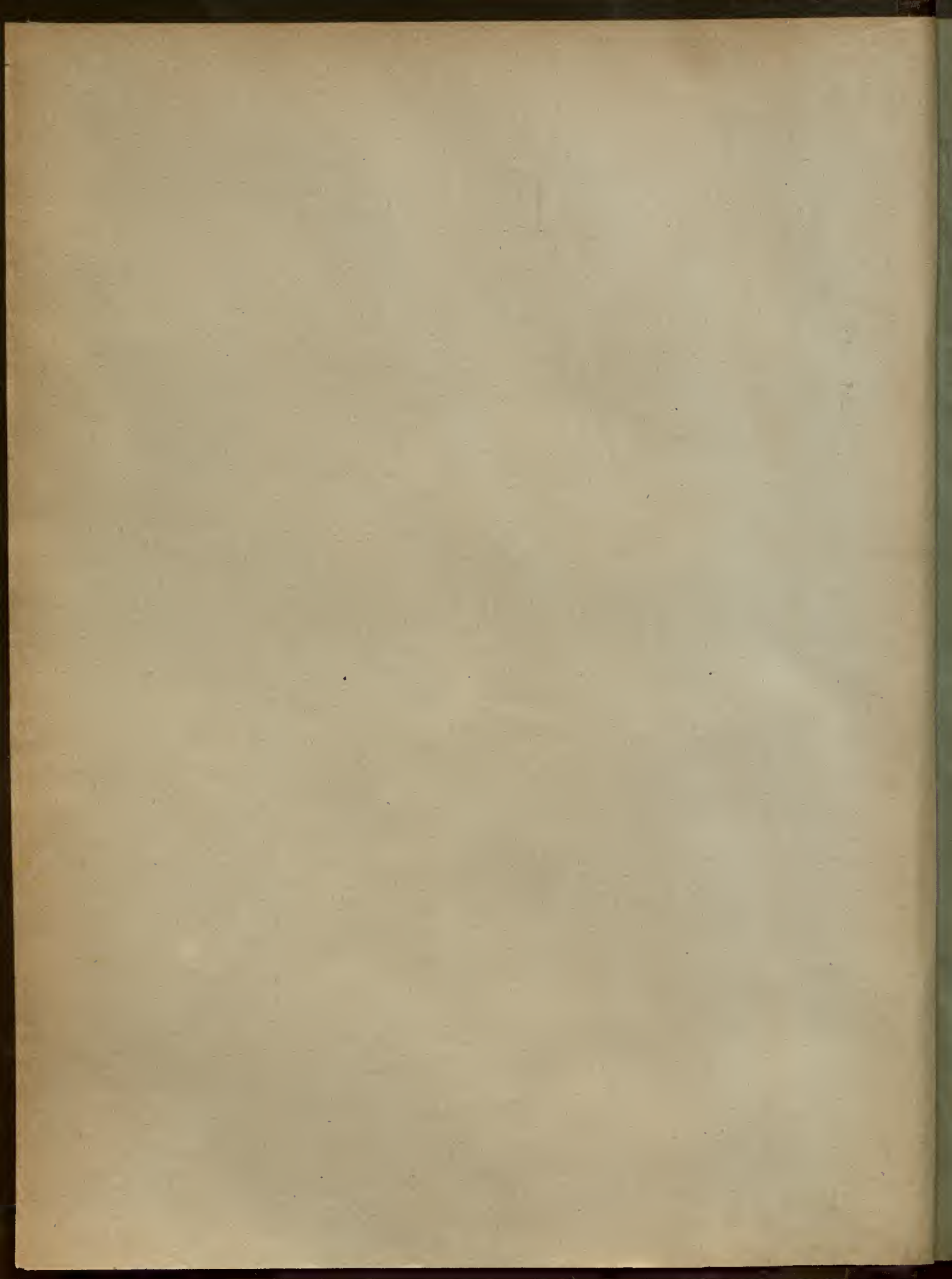

I-301

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԹ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6, 1906

ԹԻԻ 1

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ

Ճ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆԻԹԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԹԻԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԱՌԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր: Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դանեկան արծաթ, օտար երկիրներու համար 1¹/₂ տոլար, կամ 6 շիլին, կամ 7 ³/₄ Ֆրանք: Մէկ բերրի գինն է 30 փարա: Ամսաբերքին տարեկան գինն է 6 դանեկան ամեն տեղւոյ համար: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Խմբագրութեան եւ բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ Տր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիգան խան, Կ. պոլիս:

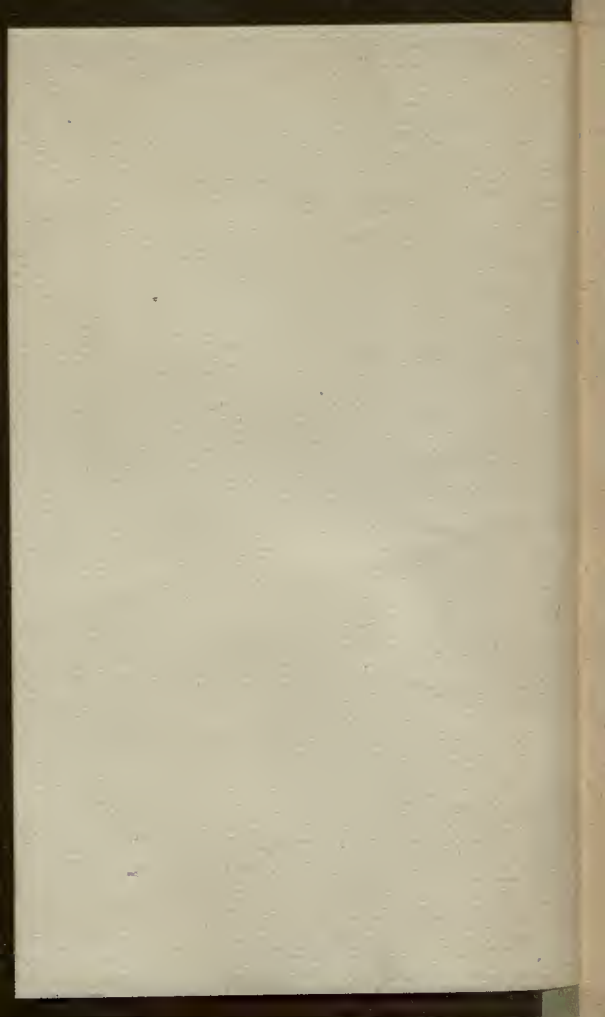
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

Detenue p. p.

1906.

Nach Muster!

ՃԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԹ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6, 1906

ԹԻԻ 1

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ Զ. Գ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջին Տնտեսութիւն 1. — Ընտանեկան Պաշտամունք 3. — Առաջին Ազդեցութիւններ 6. — «Թելը կրճակս Անցնող Մարդը» 6. — Բարի Ամուսին 9. — Բարի կնոջ Բարեմասնութիւնները 13. — Ջաւաղները Գործի կեանքի Պատրաստել 15. — Դարմանքի Առաջին Բաներ 18. — Քաղաքական Լուրեր 21:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆԻԻԹԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԹԻԻ

Նոր Տարւոյ Աւերակների այս առաջին թիւին հետ սրտագին շնորհակալութիւններ կը դրկենք ընդ մեր ընթերցողներուն, եւ երջանկով իւրերես կը մաղթենք ամէնուն:

ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

[Խմբագրական]

Բարեկամէ մը խնդրեցինք յօդուած մը գրել այս նիւթին վրայ եւ պատասխանեց թէ այդ մասին իր տեղեկութիւնն այնչափ քիչ է որ չհամարձակիր այդպիսի գրութեան մը ձեռնարկել: Ուստի ուրիշի մը դիմեցինք: Ան ալ ըսաւ թէ մինչեւ իսկ քաջ մը մօի գինը չգիտեր: Իրենց կարողութեան վրայ առօնց համարումը չափազանց համեստ կը կարծենք: Սակայն նիւթն այնչափ կարեւոր է որ չենք կրնար անոր վրայէն լռութեամբ անցնիլ ընտանեկան նիւթերու յատկացուած այս թիւին մէջ:

Տնտեսութիւնն է, պիտի ըսենք, իմաստութեամբ գործածել մեր դրամը եւ դրամով դնելի բաները: Տնտեսութիւնը կատարեալ կ'ըլլայ, երբ մարդ իր դրամը մեծագոյն կարելի իմաստութեամբ գործածէ: Եւ ճշմարիտ տնտեսութեան զուգընթաց ու նպատակոր է մատակարարութեան զաղափարը: Հայր մը, զոր օրինակ, իր որդւոյն կ'ըսէ կաշանդին օրը, «Այս տարի քեզի տալա՜յ ոսկի պիտի տամ եւ կ'ուզեմ որ ամէնէն աղէկ բաներուն

գործածեալ եւ ոչ մէկ մասը անօգուտ բանի վատնեալ, տարւոյն վերջն ալ կ'ուզեմ որ ինծի հաշիւ տառ թէ ինչպէս գործածեցիր մէն մի դահեկան»: Համարատուութեան պարտքը որդւոյն մեծապէս պիտի օգնէ զգուշաւոր ըլլալ իր ծախքերուն մէջ: Մենք ամէնն ալ այդ որդւոյն դիրքն ունինք: Մեր դրամը, քիչ թէ շատ, եթէ պատուով ձեռք բերուած է, Աստուծոյ օրհնութեամբ կու գայ մեզի, եւ օր մը Աստուած հաշիւ պիտի պահանջէ թէ ինչպէս գործածեցինք զայն:

Դրամն իմաստութեամբ գործածելն է ըստ կարի մեծագոյն օգուտը քաղել անկէ: Յայտնի է թէ շուայը տնտեսագէտ չէ, ոչ ալ ագահը կամ կծծին: Այն մարդը որ ցուրտէն կը դողայ, մինչ կարող է իր աւուր միտքարաւէտ ու տաքուկ ընել եւ առնօթի կը մնայ կամ անսնունդ կերակուր կ'ուտէ, երբ կարող է աննդարար շատ բան գնել, իր դրամը իմաստութեամբ գործածող չէ: Իրականապէս աւելի գէշ է քան այն խեղճ աղքատը, որ կը մտի

եւ անօթի կը մնայ կեանքի պէտքերը հոգալու միջոց չունենալուն համար : Ֆիզիքական նոյն անհանգստութիւնը կը կրեն անոնք : Միեւնոյն ժամանակ կը պզտիկնայ եւ կ'աւերի ագահին հոգին : Ողորմութիւնը տնտեսութեան հակառակ չէ, վասն զի մեր դրամին մէկ մասը աղքատներու եւ զրկեալներու օգնութեան յատկացնելը ամէնէն օգտակար կերպով գործածել է զայն : Բայց մարդիկ մէկ եղբայրութիւն կը կազմեն, եւ երբ մեր կարօտեալ եղբայրներուն կու տանք, մեծագոյն օգտին կը ծառայեցնենք դրամը : Բաց աստի, «Աղքատին տուողը Աստուծոյ փոխ կու տայ» եւ չկայ Աստուծոյ լաւ օնգնաւոր մը, որու կրնանք աւանդ տալ մեր դրամը : Մեզ ու մեր զաւակները կրթելու եւ գիրք ու թերթ գնելու համար մեր դրամին մէկ մասը գործածել տնտեսագիտութեան հակառակ չէ, վասն զի մենք լոկ կենդանի չենք, այլ ինչպէս մարմնական նոյնպէս մտային պէտքեր ունինք : Եւ իր դրամը խնայելու համար միտքը անօթի թողողը մեծագոյն բարիքը չքաղեր իր դրամէն : Մէկը կրնայ իր դրամին յոյժ մեծ մէկ մասը յատկացնել գիրքերու գնման : Ամէն բանի մէջ ծայրայեղութիւն կարելի է : Սակայն այս ուղղութեամբ օխալողները շատ չեն : Ոչ ալ կրօնական նպատակներու դրամ յատկացնելը հակառակ է տնտեսագիտութեան : Մեր հոգեւոր բնութիւնը մեր էութեան բարձրագոյն եւ ամէնէն Աստուածային մասն է : Չայն տնտեսողը կը նմանի անոր, որ իր տանը օտարեկրեայ խօնաւ մատանին մէջ կը բնակի, թէեւ լաւ կահաւորուած եւ լուսով ու զոգուած վերնայարկ մը ունի :

Սակայն ոչ միայն օխալ գաղափար ունենալու չենք թէ ինչ է տնտեսագիտութիւնը, այլ եւ ճշմարիտ տնտեսագիտութեան մեծ կարեւորութիւնը ընծայելու ենք կեանքի գործառնութիւններուն մէջ : Երկու մարդոց վաստակը հաւասար կրնայ ըլլալ, իրենց ընտանիքներն ալ նոյնչափ մեծ, եւ սակայն կրնայ մէկը միշտ տնտեսական նեղութեան մէջ ըլլալ, մինչ միւսը հանգստաւէտ կեանք մը վարելով հանդերձ պարտքէ զերծ կը մնայ, սա պարզ պատճառով որ մէկ ընտանիքը տնտեսագէտ է եւ միւսը ոչ : Երկու մարդիկը շատ բաներ կը տեսնեն զորոնք բռնեալ կ'ուզեն : Բայց մին գնելէ առաջ միշտ կը հարցնէ թէ իր կարողութիւնը կը ներէ՞ եւ թէ արդեօք չկայ ուրիշ բան մը, որու համար աւելի պէտք է իր դրամը : Միւսը կը գործէ վայրկեանական տպաւորութեան տակ եւ իր քմահաճոյքին ծառայող բանի մը կու տայ դրամը, զոր աւելի կարեւոր բաներու յատկացնելու էր :

Տնտեսագիտութեան ամէնէն հակառակ բանը զօր կրնայ մէկն ընել՝ պարտքի ենթարկուիլն է : Ժամանակներ կան երբ պարտքն անխուսափելի է եւ փոխառութիւնը բացարձակ անհրաժեշտ : Սակայն կը հաւատանք թէ պարտքի ենթարկուողներու հինգէն չորսը պարտքի ենթարկուած են առանց բանաւոր պատճառի : Ուր որ տոկոսի սակը փոքր է, այնքան գէշ չէ պարտապանութիւնը : Ամերիկայի մէջ մէկը, որու ձեռքէն դրամի մեծ գումարներ կ'անցնին ամէն տարի, վերջերս զրեց բարեկամի մը թէ դժուար է հոն տեւէ մեծ գումար շահու գնել բոլորովին ապահով կերպով եւ տարեկան առ հարիւր 2½-էն աւելի տոկոս օտանալ : Թող 3½ կամ նոյն իսկ 4 ըլլայ, այս գէշ չէ : Բայց երբ փոխառուին հարիւրին 12 կամ մինչեւ անգամ 20 կը պահանջէ, ինչպէս յաճախ կը պատահի այս երկրին մէջ, պարտքը օտոկայի բեռ կ'ըլլայ եւ անոր ենթարկուող խեղճ գիւղացին աւազուտի մէջ ինկողի կը նմանի մանաւանդ : Որչափ աւելի ճիգ թափէ դուրս ելլելու համար, այնչափ աւելի խոր կը մխուր անոր մէջ :

Գնելու մէջ տնտեսագիտութիւն կայ : Մեծ բան է գիտնալ թէ ինչ գնելու է, երբ գնելու է եւ ո՛ր գնելու է : Հոս խնդիրը կը կնճռոտի օակարութեան ընդհանուր օովորութեան պատճառով : Մարդ բանի մը իրական արժէքը գիտնալու է, որպէս զի գիտնայ թէ վաճառականին ուզած գինը իրականին կրկինն է թէ ոչ : Հաճոյքով իմացանք մէկէն, որ ինքն ալ վաճառական է, թէ մեր քաղաքի վաճառականները մեծ բազմութեամբ սկսած են որդեգրել օրոշ գիններու դրութիւնը : Բայց ամէն պարագայի մէջ լաւ է ապրանքի մը բուն գինը գիտնալ, եւ երբ մէկը անկարող է ճանչնալ ապրանքին յատկութիւնը, լաւ է կարեւոր գնումներու ժամանակ, ձեռնհաս բարեկամի մը դատողութիւնն իմանալ նախապէս : Նպարեղէնի, օւտեօտի եւ ատտին գործածութեան ուրիշ նիւթերու գալով, մեր դրութիւնը, ինչպէս վերջերս զրեցինք բարեկամի մը, երկու բանէ կը բաղկանայ : Նախ, կնոջ յարմարը առնել, երկրորդ, ընտանեկան ծախքի քսակը անոր յանձնել : Մեր միտքն էր այդ իմաստուն տանտիրիկներէն ոմանց դիմել եւ զանոնք այս նիւթին վրայ քանի մը թելադրութիւններ տալու հրաւիրել : Բայց աւելի աղէկ է օր այդպիսի թելադրութիւններ ուզող ամէն անձ իր ծանօթներէն մէկուն դիմէ, վասն զի տեղի մը օգտակար եղող խրատը կրնայ օւրիշ տեղի մը անօգուտ ըլլալ :

Խնայագիտութիւն կը ցուցուի նաեւ բաներու

ինչպէս գնամա՞ր նոյնպէս գործածմամբ : Վայելուչ դիրքի մէջ գտնուող մէկուն համար խնայագիտութիւն չէ իր հագուստը հագնիլ մինչեւ որ պատառ պատառ ըլլայ : Բայց ճշմարիտ է թէ ոմանք իրենց հագուստը եւ ուրիշ գոյքեր այնպէս պահպանել զիտեն որ միշտ վայելուչ կ'երեւին անոնք եւ սակայն ուրիշներու նոյն տեսակ բաներուն երկու անգամին չափ կը դիմանան : Ինչպէս կ'ընեն . այդ իրենց գաղտնիքն է եւ ոչ մեր : Գիտեն հագուստները ցնցէ պահպանել , ժամանակին կը հասնին քակուածը կարել եւ պատառը նորոգել , որով ապագայ մեծ չփոթութիւններու առջեւ կ'առնեն : Հին հագուստ կը հագնին երբ այնպիսի աշխատութեան ձեռնարկեն , որով իրենց հանդերձները պիտի աղտոտին : Իրենց տղայաց կը սորվեցնեն զգուշութեամբ գործածել կարասիները , եւն : Հարկաւ ըսլոր այս բաներուն մէջ հնաբաւորութիւն կայ ծայրայեղութեան դիմելու : Ոսկեղէն միջինն է որ փնտռուելու է : Մէկը կրնայ իր զաւակները անզուպ թողուլ , այնպէս որ քանդող կործանող ըլլան վայրի անասուններու նման : Կրնայ նաեւ այնչափ անդադար յանդիմանել զանոնք որ տունը անհաճոյ դարձնէ անոնց : Կրնայ մէկը վատնող ըլլալ , ուրիշ մը կծծի : Այսպիսի ամէն ծայրայեղութենէ պէտք է խորշիլ : Տղայութեան ատեն պատմութիւն մը լսած ենք եւ բանը , թէ եւ հաւանորէն իրապէս չէ պատահած , կը լուսաբանէ մեր միտքը : Երիտասարդ մը չէր կրնար որոշել թէ երեք քոյրերէ ո՞րը կ'նութեան առնէր : Դիտեց որ սեղանին վրայ անոնց մին իր ֆուէր պանիրը առանց կեղեւելու կ'ուտէ : Ըսաւ ինքնիրեն , «Աս մաքուր կերակուր եփող պիտի չըլլայ » Ուրիշ մը կեղեւն հանելու մտք լայն չերտ մը կտրեց նետեց : Երիտասարդն ըսաւ , «Աս չալլ պիտի ըլլայ : Չեմ ուղեր » Երրորդը զգուշութեամբ քերեց կեղեւը եւ ապա կերաւ պանիրը : Եւ երիտասարդն ըսաւ . «Աս է ինծի յարմարող աղջիկը »

Մեծ խնայագիտութիւն կայ եփելու ուղիղ գրութեան մէջ : Կ'ըսուի թէ գիւղացի Ֆրանսուէի մը լաւ կերակուր մը կը չինէ Անկլուէի մը նետածներով : Կերակուրն ինչպէս եփելու է որ ամէնէն անդարարը եւ ամէնէն դիւրամարտն ըլլայ , արուեստ մ'է որու վրայ ոչինչ գիտենք մենք : Սակայն գիտենք թէ խնայագիտութեան կարեւոր ճիւղ մ'է այս : Արդի բարեգործութեան խոհական դրութիւններէն մին է ձեռնհաս անձեր զրկել աղքատ ընտանիքներուն եւ անոնց աւելի ուղիղ գաղափարներ տալ խոհարարական արուեստին վրայ : Եւ անոնց յանձնարարութիւններէն մին է տա-

լակը վտարել խոհանոցէն , կամ շատ քիչ անգամ գործածել զայն :

Խնայագիտութեան ուրիշ գործ մը անստոյգ ապագային համար բան մը պահելն է : Հարկաւ այս ալ կրնայ ծայրայեղութեան տարուիլ : «Դրամ ունենալն ինչի՞ կը ծառայէ , եթէ անոր օգուտը պիտի չվայելէք » կը հարցուի երբեմն , եւ հարցումը բանաւոր ալ է : Մեր բարեկամներէն մին անցեալները իր խրատը տուաւ երկու կիններու , որոնց իւրաքանչիւրն ալ մէյմէկ փոքր հարստութիւն ժառանգեց : Մին դեռ երիտասարդ է , եւ բարեկամս ըսաւ . «Թող իր դրամը պահէ՛ իր զաւակները դատարակելու համար » Միւսը աւելի տաքիքոտ է , եւ իրենք զիրենք խնամելու անկարող զաւակներ չունի : Բարեկամս ըսաւ . «Թող իր դրամը վայելէ , քանի որ ժամանակ ունի » Այս խրատներուն ոչ մին գէշ էր : Սակայն նախանոգ մարդ մը պիտի ուզէ պատրաստութիւն տեսնել ապագային համար , քանի որ չգիտեր թէ «որը ինչ պիտի ծնանի » Այսպիսի պատրաստութեան մէկ կերպն է կեանքը ապահովագրել՝ ընկերութեան վստահելութիւնը ըստ արժանւոյն քննելէ ետեւ : Մեր դրացիներէն մին մեռաւ անցեալները առոյգ հասակի մէջ , այրի մը եւ փոքրիկ որբեր թողուլ իր ետեւ : Ապահովագրած էր իր կեանքը , եւ տեսնեք թէ Ապահովագրական ընկերութենէն տրուած դրամը բաւական էր մեծ նպատակ մը ըլլալ անոնց , որոնք այնքան մեծապէս հարուածուեցան անոր մահէն : Աւելի քան երեսուն տարի առաջ մեզի ազգական աղջկան մը ամուսնութեան ներկայ եղանք : Աղջիկը դեռ 18 տարեկան էր : Ամերիկացի աղջիկներ այդչափ կանուխ չեն ամուսնանար ընդհանրապէս : Փեսան շնորհաւորելու միջոցին ըսինք , «Այս պղծատիկ աղջկան աղէկ հոգ տանելու էք » «Պիտի աշխատիմ » ըսաւ ան : Եւ մէկ կերպը որով հոգ տարաւ անոր՝ ապահովագրուիլն էր մօտեցնելով մը , որ իր մահուան ատեն պիտի վճարուէր կամ իր կենդանութեանը՝ քսանըհինգ տարի յետոյ : Հինգ տարի առաջ էր , կը կարծենք , որ այդ չըջանող լրացաւ եւ հազար ոսկիէ աւելի գումար մը վճարուեցաւ անոր՝ Ապահովագրական ընկերութենէն :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

Ընտանեկան յարաբերութիւնը թէեւ մարմնական զգացումով կը սկսի , բայց լոկ մարմնային չէ : Արդէն մեր գրեթէ բոլոր յարաբերութիւններն ալ թէեւ առումով մը մարմնական են , բայց ուրիշ առումով եւ աւելի բարձր իմաստով մը բարոյական եւ հոգեկան են : Ամուսնական ամուրի (այր եւ կնոջ)

մը տուն մը կաղամկերպիլը բնական կարգադրութիւն է, եւ ուստի այս նոր առնչութիւնը անոնց երկուքին ալ բարոյապէս աւելի աղէկ, աւելի կատարեալ եւ աւելի երջանիկ ըլլալուն պիտի ծառայէ: Եւ եթէ ամուլին իրար օրերու օկսիլը բնական է — ինչպէս է նաեւ Աստուծոյ կարգադրութեան նպատակը — անոնց իրար օրերու մէջ շարունակելն ալ Աստուծոյ կամքին համաձայն է: Նմանապէս երբ ամուլը ընդ հուպ ծնողը կ'ըլլայ, անոնց եւ անոնց զաւակներուն բարոյական կեանքը ընտանեկան կեանքին Աստուծոյ կամքին համաձայն անցուելովը պիտի ապահովի: Այս պատճառաւ ընտանեկան կեանքը ինչպէս որ կրօնական եւ եկեղեցական պաշտամունքով կը սկսի, պարտի շարունակուելն նաեւ կրօնական եւ եկեղեցական պաշտամունքով: Ինչպէս որ ամուսնութիւնը եկեղեցւոյ ներկայութեան կատարուեցաւ, նմանապէս ընտանիքը իր գոյութեան ամբողջ ժամանակամիջոցին մէջ Բրիտանիայի բարոյական եւ հոգեւոր միջավայրին մէջ ապրելու է, այսինքն ընտանիքը կրօնական կեանք մը ունենալու է:

Ընտանեկան կրօնքը կը զարգանայ եթէ ծնողը եւ զաւակունքը եկեղեցւոյ հոգեւոր պաշտօններուն ներկայ գտնուին, եւ անոնց մասնակցին եւ ընտանեաց անդամներուն իւրաքանչիւրին մէջ եկեղեցւոյն հանդէպ օրոյ եւ յարգանքի զգացումը սնուցուի, ի մի բան, տան միջնորդը կրօնային եւ եկեղեցային աղղեցութեամբ լեցուի:

Բայց ասոնք բաւական չեն: Ընտանեկան պաշտամունք ալ պէտք է: Ինչպէս որ անձնական կրօնքը ոչ թէ մարդու տաճար երթալովը, այլ տաճարին մարդու օրոյնը գալովը եւ մարդու իրեն տաճար մը ըլլալովը կը կատարելագործի, նմանապէս ընտանեկան կրօնքն ալ ոչ թէ ընտանիքին անդամներուն լոկ եկեղեցի երթալովը, այլ եկեղեցւոյն տունը գալովը, այսինքն ամէն տան եկեղեցի մը ըլլալովը կրնայ կատարուել գոհացուցիչ կերպով: Արքայադէպ իր զաւակներուն կրթութեանը համար ուսուցիչ չվարձեց, իսկ աշակերտը իր զաւակները: Յոր իր տունը քահանաներ չբերաւ իր տան բնակիչներուն համար զոհ մատուցանելու նպատակաւ, իսկ աշակերտը իր տան մէջ իր զաւակներուն համար զոհ կը մատուցանէր եւ կ'աղօթէր: Եւնիկէ իր օրդին Տիմոթէոսը իր ծունկերուն քով նստեցնելով անկեղծ հաւատքը ինք անձամբ սորվեցուց անոր: Ընտանեկան պաշտամունքը առն եւ կնոջ իրենց տան մէջ անոնց քահանայի առանց քարոզչի իրենց իրենց Ծնորհաց Աթոռին գալով իրարու հետ եւ իրարու համար ա-

ղօթք ընելն է: Ընտանեկան պաշտամունքը ծնողաց իրենց զաւակներուն հետ Աստուծոյ ներկայութեան գալով ընտանեօք Աստուծոյ շնորհք, ոգորութիւն եւ օրհնութիւն խնդրելն է: Ընտանիքին մեծը Աստուածային յայտնութիւնը, այսինքն Սուրբ Գիրքը, ձեռքը կ'առնէ, կը բանայ, անկէ իր զաւակներուն կը սորվեցնէ Աստուծոյ կամքը, անոնց կը բացատրէ Յիսուսը եւ անոր օրը, ամէնը միաբան երգեր կ'երգեն այն քաղցր անունին, ամէնը միաբան ուրիշներու բարիքին համար նպատակներ կը բաշխեն, ամբողջ տունը կը լեցուի Բրիտանիայի գաղափարներով, կը լինայ եկեղեցւոյ աղղեցութիւնով: Այդ տան հոգեւոր կեանքը օր ըստ օրէ կը բարձրանայ եւ կ'աճի: Ընտանիքին անդամները, այսինքն ծնողներ եւ զաւակներ, Աստուծոյ հետ հաղորդակցութեան մէջ կը դառնան, եւ այդ կերպով կը յաջողին ապրիլ ճշմարիտ Բրիտանիայի կեանքը: Վերջապէս այդ տեղը առանց հոգեւոր պաշտօնեայի եկեղեցի կ'ըլլայ: Ահա այս է ճշմարիտ ընտանեկան պաշտամունքը:

Այս բանը, որ գեղեցիկ է երեւակայութեան մէջ, արդեօք մեր մէջ ճշմարտապէս ի գործ կը դրուի: Ասոր գործադրութեան մէջ դժուարութիւններ կան: Նախ, ամուսնական շատ ամուսններ սրտով հաղորդակցութեան մէջ չեն Աստուծոյ հետ: Անոնք անգամ մը իրենց ամուսնութիւնը կնքեցին եկեղեցւոյ մէջ եւ եկեղեցական պաշտօններով, այնուհետեւ իրենց տուններուն մէջ այլ եւս կրօնքի եւ եկեղեցւոյ հետք չտեսնուեցաւ: Կան շատ ամուսններ եւս որոնց մէկը կրօնքի անփոյթ եւ գուցէ կրօնքի հակառակ է, եւ ուստի տան կարգուսարքը կը չփոթի: Թերեւս հաւատացեալ կինը առանձին աղօթք կ'ընէ իրեն եւ իր ամուսնին համար, թերեւս հաւատացեալ այրը կ'աշխատի իր զաւակներով կանգնել տան պաշտամունքի սեղանը: Բայց գործերը կաղ կ'երթան: Ներդաշնակութիւնը ամէն կողմէ չէ: Շատ անգամ ալ ծնողները երկուքն ալ կ'աղեն շարունակել ընտանեկան պաշտամունքը, բայց խեղճերը տկար եւ ագէտ են, զանկա հրապուրիչ ընելու կերպը չեն դիտեր: Համարձակութիւն չունին իրենց զաւակներուն առջեւ աղօթք ընելու: Գուցէ գիրքը չեն կրնար կարդալ: Գուցէ նաեւ բաղաձայն են, երգ չեն կրնար երգել: Ոմանք ալ թէեւ թէ՛ կրնան կարդալ թէ՛ երգել աշխուժիւ, սակայն ուրիշ դժուարութեան մը կը բախին: Տան մէջ տղաք կը մեծնան երիտաւարք կ'ըլլան, ծնողները ծերանալով կը մոռնան երիտաւարդութիւնը, հիմա եկուր, եթէ կրնաս, այս երկու դասակարգը ներդաշնակութեան բեր: Ծնողք եւ զա-

ւակներ իրար չեն հասկնար : Ընտանեկան պաշտամունքին ներդաշնակութիւնը կ'աւրի : Դժուարութիւն մըն ալ գործի եւ զբաղումի պատճառաւ կը ծագի : Հայրը առաւօտուն կանուխ գործին կ'երթայ, երեկոյին ուշ առնէն տուն կը վերադառնայ : Տղաքն ալ առաւօտուն ուշ կ'ելլեն, երեկոյին կանուխ կը քնանան : Երբեմն աղքատութիւնը, երբեմն հարստութիւնը, երբեմն հիւանդութիւնը, երբեմն խնճոյքներ արգելք կ'ըլլան ընտանեկան պաշտամունքի : Բայց ժողովրդի մը հոգեւոր կեանքին աստիճանը սերտ յարաբերութիւն ունի ընտանեկան պաշտամունքի հետ :

Արդ, մինչ մէջտեղը այսքան դժուարութիւն կայ, արդեօք մեր ժողովուրդներուն մէջ ընտանեկան պաշտամունքը ինչ վիճակ ունի : Թէեւ անցեալները Աւետիքի մէջ այս մասին քանի մը հարցումներ հրատարակեցինք, ցարդ շատ քիչ պատասխաններ ընդունած ենք : Ուստի առ այժմ այդ նկատմամբ մեր այն հարցումին պատասխան պիտի չկրնանք տալ, այլ պիտի շատանանք հետագայ քանի մը դիտողութիւններով :

1. Անտարակոյս ենք թէ ընտանեկան պաշտամունքի մասին մեր ժողովուրդները պարտին նախանձաւորութիւն ունենալ : Որովհետեւ այս բանը անխորի իւրաքանչիւր Քրիստոնեայ ընտանիքի նուիրական պարտականութիւնն է, ամէն մէկ ընտանիք պարտի իրեն համար կանոն մը օրգնագրել : Թէեւ հայկապ եկեղեցիներ կառուցանենք, թէեւ անոնց մէջ հանդիսաւոր եւ շքեղ արարողութիւններով պաշտամունք մատուցանենք, թէեւ մեր բնակիչներ խօսուին բարձր եւ խորունկ քարոզներ, պիտի չկրնանք վայելել երկնային օրհնութիւններ, եթէ զանց առնուին ընտանեկան պաշտամունքի սեղանները եւ լքուի առտնին երկրպագութիւնը, պիտի չկրնանք ազատել մեր զաւակները անկրօնութեան եւ անբարոյականութեան չարիքներէն, պիտի չկրնանք բարձրացնել մեր եկեղեցիներուն կեանքի աստիճանը : Ընտանեկան այս պաշտամունքին տեղը չեն կրնար բռնել Հայ եկեղեցիին մէջ ամէն օր առաւօտ եւ երեկոյ մատուցուած պաշտամունքները կամ Բողոք. եկեղեցիներուն աղօթափոխները : Արդ, ով ամուսիններ եւ ծնողներ, այս օրէն սկսէք ընտանեկան պաշտամունքի :

2. Աշխատինք ընտանեկան պաշտամունքները հրապարիչ ընել : Օրը մէկ երկու անգամ ընտանեօք շրջապատեցէք Շնորհաց Աթոռը : Եթէ կարելի է, ամէն անգամ, գէթ օրը անգամ մը կարդացէք Սուրբ Դիրքէն մաս մը : Կարդացուած մասը երկար թող չըլլայ : Եւ մի խորհիք թէ Սուրբ Դիրքին

քին ամէն մէկ մասը կարդաւ էք : Համառօտ հատուած մը կամ քանի մը համար կարդալէ ետքը թերեւս այդ հատուածին կամ համարներուն վրայ մէկ երկու խօսքով դիտողութիւնը կ'օգնէ միտքերը կէտի մը վրայ կեդրոնացնելու : Միշտ դուն մի կարդար, երբեմն միւսներն ալ թող կարդան, երբեմն ալ աւելի աղէկ կ'ըլլայ եթէ ամէնք ալ կարգաւ քանի մը համարներ կարդաք : Երբեմն ալ իւրաքանչիւր ոք մէյմէկ համար թող ըօ՛ք բերնուց : Շարաթը քանի մը անգամ, գէթ անգամ մը, այսինքն կիրակի օրերը, աղէկ կ'ըլլայ եթէ երգեր երգէք : Ընտանեկան աղօթքը թող կարճ եւ գործնական ըլլայ : Մերթ ընդ մերթ ամէնք միաբերան Տէրունական Աղօթքը ըսէք : Երբեմն ալ աղէկ կ'ըլլայ Աղօթագիրքին աղօթքներէն կարդալ : Բայց, որպէս զի ծիսականութեան մէջ չիյնաք, զանց մի ընէք ուղղակի ձեռն աղօթքներն ալ մատուցանել : Երբեմն կրնայ օգտակար ըլլալ նաեւ ընտանեաց անդամներուն լռելիայն առանձին աղօթելն ալ : Եթէ այս պաշտամունքներուն մէջ անկարելի կ'ըլլայ ընտանեաց բոլոր անդամներուն ներկայ գտնուիլ, հօգ չէ, թող կատարուի պաշտամունքը անոնցմով միայն երոնք կրնան ներկայ գտնուիլ : Բայց ընտանեկան պաշտամունքը բնաւ երբեք ծանր բեռ մը ընելու չէ զաւակներուն համար : Տղաք պէտք է որ անկէ հաճօյք զգան եւ օգտուին :

3. Այս պաշտամունքներուն դիւրութիւն տալու համար մեծապէս պէտք ունինք ինչ ինչ գիրքերու : Ամէն մէկ տան մէջ կարդալու կարող իւրաքանչիւր անձ պարտի ունենալ Սուրբ Դիրք մը : Այս պաշտամունքներուն մէջ գործածուելու համար պէտք է «Համառօտ Մտածութիւններ» առնուն գիրքէն հատ մը : Նախկին «Համառօտ Մտածութիւններ» գիրքը շատ օգտակար եղած է այս մասին : Մեր քարոզիչներէն մէկը չը՛կրնար նոր մը պատրաստել : Բայց ապա «Աղօթագիրք»ի մըն ալ պէտք կայ : Որպէս զի աղօթքները զանազան ըլլան, օգտակար է ուրիշ հաւատացեալներու աղօթքներուն ընթերցումը : Նմանապէս մեր կարող քարոզիչներուն մէջ պիտի չգտնուին քանի մը աղօթագիրք պատրաստողներ : Նարեկացիին աղօթքներէն ոմանց համառօտութիւնը եւ Հայ Եկեղեցւոյ աղօթքներէն ոմանք կրնան ներմուծուիլ մեր ակնարկած աղօթագիրքներուն մէջ : Պէտք կայ Սուրբ Դիրքէն ընտրանալ հաւաքուած համարներ պարունակող ծաղկաքաղ գրքոյկներու : Ասոնք կրնան քանի մը տեսակ ըլլալ : Մէկուն մէջ մասնաւոր նիւթեր կրնան դրուիլ հանգեման անոնց համապատասխանող համարներով : Ուրիշներու մէջ

հատուածներ կրնան հաւաքուիլ այսինչ գիրքերէն, զոր օրինակ Եսայիէ, Երեմիայէ, Այսօրինակ գիրքեր յայժ օգտակար պիտի ըլլան ընտանեկան պաշտամունքի մէջ :

Արդ, աղէկ չըլլա՞ր որ Նոր Տարւոյս մէջ, զոր ռկսած ենք, ամէնա ալ ուրիշ առաքինութիւններու հետ միասին սա ընտանեկան պաշտամունքին եւս կարեւորութիւն տանք, եւ այնպիսիներ սորոնք տակաւին ընտանեկան, պաշտամունքի թկսած չեն իրենց տուններուն մէջ, այս օրուրնէ կանգնեն ընտանեկան երկրպագութեան սեղանը, եւ այս պարտականութիւնը արդէն կատարողները զանիկա աւելի եւս ազդու ընել ջանան :

ՅԱՎԷ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Ուեհերդէ)

Մարդկային ընկերութեան հետ տան առնչութիւնը վերին աստիճան կարեւորութիւն ունի : Հապիւ հարկ կը թուի ըսել թէ բիւրաւոր այրեր և կիներ բարոյապէս անյարմար են ծնողներ ըլլալու : Շատ ծնողներ, որոնք ընկերութեան մէջ յարգելի դիրքեր կը գրաւեն, շատ փրսակար ազդեցութիւն կը գործեն իրենց զաւակներուն վրայ : Եկեղեցիներու մէջ առաջնակարգ դիրք գրաւողներէ շատեր իրենց զաւակներուն այնպիսի օրինակներ կու տան որ անոնք կ'ստիպուին կեղծիքի, խաբէութեան և նոյն իսկ յայտնի համարձակ ստախոսութեան վարժուիլ : Խաբէբայութեան ձևերու կ'ընտանենան, և տղայք շատ կանուխ կ'սկսին խաբէբայութիւնը բռնել : Այս բանը տարուէ տարի շարունակելով զօրաւոր ազդեցութիւն կը գործէ պզտիկներուն վրայ : Եւ կարելի չէ որ չգործէ :

Երբ զաւակ մը կը լսէ թէ իր մայրը հիւր կնոջ մը կ'ըսէ, “Ուրախացայ ձեզ տեսնելով” և, ապա հիւրին մեկնելէն անմիջապէս ետեւ, “Երանի թէ եկած չըլլար այս հիւրը,” այն ժամէն կեղծիքի և խաբէութեան դաս մը կ'առնէ : Արդարեւ այս կ'ըլլայ պզտիկին համար ստախոսութեան հաւասար բան մը : Մայրը ըսէ թերեւ թէ լոկ քաղաքավարութեամբ շարժեցաւ ինք, երբ ընդունեցաւ իր

հիւրը : Բայց քաղաքավարական շարժումներու կեղծիքն ալ իրական ու գործնական ստախոսութիւն է :

Անօգուտ է ուրանալ թէ առտնին կեանքի պզտիկ խաբէութիւններ հզօր ազդեցութիւններ ունին զաւակներուն վրայ : Եւ զարմանալի չէ որ շատ զաւակներ, մինչև որ մեծնան, այսպիսի ազդեցութիւններու ներքեւ մնալով անհաւատարիմ և անվստահելի կ'ըլլան : Ոչ ալ զարմանալի է որ բազմաթիւ խաբէբաներ, անհաւատարիմներ և օրինազանցներ կը գտնուին ընդհանուր ընկերութեան մէջ : Մանկութեան ժամանակի ընտանեկան ազդեցութիւնները շատ պատասխանատու են իրերու այս կացութեան համար : Թանցապարտութեան և ոճրագործութեան սերմերը տղայոց վրայ կ'սկսին գործել շատ անգամ իրենց ընտանեկան կեանքի չըջանակին մէջ իսկ :

Ներուի ինծի ըսել թէ իմ հայրենի տանս մէջ ծնողներէս ոչ մէկուն վրայ տեսայ երբեք կեղծիքի, անհաւատարմութեան և անպարկեշտութեան օրինակ մը : Անոնք բնաւ չէին զգուեր ուէ հիւր անոր ներկայութեան ժամանակ և ապա անոր դէմ չէին խստիւ խօսեր իր մեկնելէն ետեւ : Փառք կու տամ որ պզտիկութեանս ատեն ընտանեկան այսպիսի ազդեցութիւններ վայելցի : Անոնց բարի արդիւնքները տեսած եմ բոլոր յաջորդ տարիներուն մէջ :

Բոլոր կարողութեամբս ծնողները կը յորդորեմ բանի մը թոյլ չտալ որ զիրենք արգելէ իրենց զաւակներուն վրայ այնպիսի ազդեցութիւններ բանեցնելէ, որոնցմով դենն անոնք անկեղծ, անսեթեւեթ, հաւատարիմ ու գերազանցապէս պատուաւոր նկարագրի մը հիմը : Անգին դաստիարակութիւն է այս :

«ԹԵՒԸ ԿՐՆԱԿՍ ԱՆՑՆՈՂ ՄԱՐԴԸ»

Հայր-Կնոջ Դրամագ Դէ

(ՀԵՐԵԹ ԹԵՆԵՐ ՊԵՅԼԵ)

«ԹԵՒԸ ԿՐՆԱԿՍ անցրնող մարդը» Ազապատանքի այս գաղափարն ըլլալու է առաջինը, զոր տղայ մը ունենալու է իր հօրը վրայ :

Երբ շատ, շատ փոքր էի, կը յիշեմ թէ մայրս զիս «ծանր» կը կոչէր։ Օրն ի բուն կը գլորէի հոս հոն, բայց կէսօրի մօտերը կ'ուզէի քիչ մը մարդու գիրկ կամ կրնակ ելլել։ Մայրս չէր կրնար զիս վերցնել առաջուան պէս։ Բայց եւս մօրուքով խոշոր մէկը կար, որ այդ միջոցին ներս կու գար մեծ քայլերով, եւ անմիջապէս տախտակամածէն զիս առնելով՝ վեր կը նետէր օդին մէջ եւ վար գալուս կը բռնէր, կը գրկէր եւ կուրծքին վրայ կը կրէր քանի մը վայրկեան, եւ ապա ճաշ տեղի կ'ուենեար։ Բնաւ պիտի չմոռնամ զայն։

Զօրաւոր չէր ան։ Անոր գիրկէն ինչպէս վախ չունէի ըստ, ինչպէս անկողինէս ինչպէս վախ չէի ունենար։ Եւ ո՞րչափ վեր կը հանէր զիս իր թեւերով։ Վերէն կը նայէի մօրս երեսին։ Նորութիւն էր սեղաններուն գագաթները, ռաստիկ տաք ջերմոցին վրայ կասկարայով եփող բաները եւ պատուանէն դուրս գտնուող խոտերն ու ծաղիկները տեսնել երկնքի ու ծառերու տեղ։ Կ'ուզէի գրկուիլ ու կրնակ ելլել տակաւին։ Բայց գիտէի որ, երբ մայրը «Սեղանը պատրաստ է» ըսէր, բարձր աթոռիս մէջ պիտի դրուէի եւ այդ հաճոյքս վերջ պիտի գտնէր։

Սակայն փոխարինութիւններ կային։ Վստահ էի թէ յաջորդ օրն ալ պիտի գրկուէի, եւ վստահ էի թէ աթոռս անոր աթոռին քով պիտի ըլլար սեղանին ժամանակ։ Հիմա որ սեղանն նստելու չափ մեծցած «պզտիկ մարդ» մ'էի, հարկաւ կը կերակրէր զիս ինչպէս կը կերակրէր ամէն «երիշնեւ» իր պնակէն ընտիր պատառներ կը դնէր իմ պզտիկ պնակիս մէջ։ Երբեմն մայրը զայն կ'զգուշացնէր, բայց ան միշտ կը խնդար ու կ'ըսէր, «Վնաս չընեւ»։ Կիմա ակոյ ունի։ Թեւեւ կրնակաւ կը դնէր երբ ինծի կ'օգնէր որ թիթեղեայ գաւաթէս խմեմ, եւ փափկութեամբ կը զարնէր կրնակիս երբ կլլելու դժուարութիւն կրէի։

Ով իմաստուն ու լուրջ մարդ, այսպէս չե՞ս ըներ դուն քու մանկիկիդ։ Ուրեմն ուրախ եմ որ քու աղաղ չեմ ես։ Բան մըն ալ կ'ուզեմ ըսել քեզի, վասն զի այլեւս ոեւէ մէկուն մանուկը չեմ, այլ Աստուծոյ մանուկը։ Եթէ այսպիսի բաներ չե՞ս ըներ քու գաւակներուդ, կեանքի հաճոյքին կէսը կը կորսնցնես դուն եւ տխուր ծերութիւն մը կը պատրաստես քեզի։ Զաւակներդ առանձին ձգէ, զանոնք վարձկանի մը խնամքին յանձնէ, ժամանակդ զրամ շահելու նուիրէ, իրիկուններդ ակուսքին կամ գիւղին հիւրանոցին մէջ անցուր, եւ ահա քիչ քիչ հաճոյքը կ'ունենաս մտածելու թէ ինչո՞ւ աղաքդ իրիկունները տունը չեն

մնար, ընկերութենէդ չեն ախորժիր, կամ հանգիստդ ըստ չեն խորհիր։

Վերջապային եւ երեկոյեան բաց վառարանին քով զիս իր թեւերուն մէջ առնող մարդը ինծի պատմութիւններ կ'ընէր, «Երբ ես պզտիկ աղայ էի» ըսելով։ Այն պատմութիւններէն աղուոր պատմութիւններ չկային։ Իսկ դուն չե՞ս պատմեր զանոնք քու աղուդ։ Ուրեմն դարձեալ ուրախ եմ որ քու աղաղ չեմ ես։ Զե՞ս կրնար պատմել։ Փորձէ։ Տղան առ տար առանձին տեղ մը, եւ օկօէ։ Պիտի դարմանաս յաջողութեանդ վրայ։ Հիանալի մէկը պիտի ըլլաս անոր աչքին։ Պատմէ փորձառութիւններդ, որոնք անոր պիտի օգնեն մինչ կը հետեւի մանկութեան այն ուղիին, որու վրայ դուն քու օրովդ գործեցար այնքան։ Թող գիտնայ թէ դուն, դուն ալ անզգոյ աղայ մ'էիք մոռցող, թափող, կտորող եւ կորսնցնող, նեղութեան մէջ ինկող եւ աղէկ զուարճացող։ Ո՞րչափ պիտի զարմանայ, ո՞րչափ աւելի պիտի սիրէ քեզ։

Այն մարդը թեւեւ կրնակա կ'անցնէր, երբ ես հպարտութեամբ անոր քով կը նստէի կառքին ճակատի նստարանին վրայ եւ եկեղեցի կ'երթայինք կիրակի օր։ Ի՞նչ կենդանի է դեռ այն երջանիկ, երջանիկ օրերուն յիշատակը։ Տունէն մինչեւ եւ կեղեցի գիւղական այն երեք մղանի ճամբան միշտ կանանչ աբաբէ եւ անտառներէ կ'անցնէր։ Մէկ թեւով կը կառավարէր կառքը։ Երբեմն կը թողուր որ ես գործածեմ մտրակը։ Կրնայի, կ'ըսէր, ձիուն օգնել՝ ճանճերը վանելով։ Երբեմն կը թողուր որ ես բռնեմ երասանակները։ Այդ կերպով ինծի սարկեցուց ձի վարել երբ դեռ չէի սորված չիտկէ չիտակ թոթովել։ Տասնաբանեան, երանութիւնները եւ փոքր մարգարէներուն անունները։

Այն մարդը թեւեւ կրնակա կ'անցնէր եւ օգտակար հարցումներ կ'ընէր, երբ ես կը ջանայի թուաբանութեան առաջին խնդիրները լուծել։ Խնդիրներն առ հասարակ մեծ դժուարութեան կը մատնէին զիս։ Բայց երբ ան իր թեւը կրնակա կ'անցնէր, մատիտս կ'առնէր ու ինծի ըսել կու տար ինչ որ գրելու էր լուծելու համար ռնգեղջիւրներու տեղու կամ գրիւններով դշմա՞ծ բաժնելու զուարճալի խնդիրներէն մին, կերպով մը կարծես կը դիւրանային գիրքիս տխմար խնդիրները։

Թեւեւ կրնակա կ'անցնէր, երբ լողալ կը սորվէի։ Զէի փախչեր եւ չէի երթար գաղտնի սորվիլ, ոչ ալ խոշոր աղաք կը բռնէին ու ջուրը կը նետէին զիս որ ստիպմամբ լողալ սորվէի։ Հայրս աճառ մը ըսաւ թէ ժամանակ է որ աղաք լողալ սորվի։ Տարաւ զիս հոն ուր մեծ աղաք կ'երթային, եւ

տեսայ որ գլխավոր միտեցաւ ջուրին մէջ եւ լողաց ամէն դիրքով ջուրին մէջ ու ջուրին տակ : Տեսայ որ ջուրին տակ գլխուն վրայ կեցաւ ու լողաց ոտքերը ջուրէն դուրս տնկած : Ի՞նչ տարօրինակ զրօսանք : Կ'ուզէի՝ ես ալ լողալ : Հարկաւ կ'ուզէի :

Երբ ջուրը մտանք մէկտեղ, ըսաւ. «Եթէ ճիշտ ըսածիս պէս ընես, այս շաբթու իսկ լողալ կը սորվիս :» Առաջին օրը բազի շարժումներ սորվեցայ, յաջորդ օրը կրնակի վրայ տատանիլ : Յաջորդ երկու օրը իր քով առաւ զիս չորս ոտք խորութեամբ ջրի մէջ եւ լողալու շարժումներ սորվեցուց : Ասլա թող տուաւ եւ լողացի :

Թեւեւ կրնակաւ անցուց երբ մանկութեան ու երիտասարդութեան միջեւ գտնուող վտանգաւոր նեղուցներն անցայ : Այդ անցքին վրայ ներելի չէ համարձակօրէն խօսիլ լրագրի էջերու մէջ : Բայց պէտք է աւելի համարձակօրէն եւ ընդարձակօրէն խօսիլ դիրքի մը մէջ, որպէս զի ամէն հայր կարողայ : Տասնըջորս տարեկան էի : Կը յիշեմ անոր աշխատանոցին լուսաւոր սենեակը, ժամացոյցի գործիքներով ծածկուած սեղանը, այսինչ գլուխը բացուած պզտիկ Առտուածաշունչը : Կը յիշեմ հանդարտ ձայնի այն թրթռումը, երբ «Հէնրի, եկուր բոպէ մը, բան մը պիտի ըսեմ քեզի», ըսաւ եւ յայտնութիւնն սկսաւ : Տղայ էի, քիչ ժամանակէն մարդ պիտի ըլլայի : Հօրս ուրախութիւնն էի, օր մը պիտի գիտնայի թէ ի՞նչ մեծ ուրախութիւն էի : Բայց նաեւ պարտականութիւններ կային, անձնօրութիւններ, կորովի այրութեան համար նախապատրաստական կրթութիւններ :

Պարտէի ոչ միայն իմ անձս մաքուր ու զօրաւոր պահել, այլեւ իմ եղբայրներուս պահպանել ըլլալ : Երեք էին անոնք եւ ամէնն ալ պիտի անցնէին նոյն ճամբէն, որմէ ես կ'անցնէի այն միջոցին : Կրնայի օրինակով ու խրատով անոնց քայլերն առաջնորդել կեանքի շաւղին մէջ : Ծամբայ մը կար դէպ ի մահ տանող, եւ անկէ կ'ընթանան անոնք որոնց քայլերը դէպ ի դժոխք կը դիմեն : Աստուծոյ պատուիրաններ կային եւ ինծի ցոյց տրուեցան : Եւ անա այն օրը իմ առջեւս դրաւ կեանքը եւ մահը : Արցունքով յորդորեց զիս կեանքը ընտել, եւ ընտելեցի : Եւ այն օրէն հետէ քանի՜ քանի անգամ միտքս բերած եմ զինք փառքով եւ մրմնջած, «Հայր, շնորհակալ եմ քեզմէ :»

Թեւեւ կրնակաւ կ'անցընէի երբ կ'աշխատէիք : Ոչ անշուշտ նկարագրապէս, այլ բարոյապէս : Առտուն կանուխ երբ իր քով պարտէզ կը մաքրէի, կամ ամբարանոցին մէջ մանրմունք ծառայութիւններ կ'ը-

նէի երբ ինք կովերը կը կթէր, կամ երբ իմ կոշտ խաղալիկներս կը շինէի անոր աշխատանոցին մէջ, միշտ իր պաշտպանող եւ խրախուսիչ ներկայութիւնը կ'զգայի : Որչափ ալ զբաղ ըլլար, չէր դժկամակեր սրել գործիքները զորոնք կը բթացնէի ես, ջրաղացք մը շինելու լաւագոյն կերպը սորվեցընել ինծի եւ իմ զարմանալի շինութիւններս ու գծագրութիւններս քննել եւ խոհականութեամբ գովել : Ո՛րչափ կը խնդար, երբ իմ եռանիւ ժամացոյցս իսկապէս կը գործէր : Եւ ի՞նչ գուրգուրանքով կը շոյէր կրնակա : Իր գնահատումը, իր գովաստը, իր քաջալերական թելադրութիւնները կեանքի բուն հայցն էին ինծի համար :

Եւ իր թեւն իմ կրնակա կ'անցնէր, երբ ես իմ մեղքս կը խոստովանէի : Բնաւ պիտի չմոռնամ այն օրը : Գիտնալով անհնազանդ եղած էի իր պատուէրին, որ էր գիւղին հրապարակին մէջ քար չնետել : Քար մը նետած էի խանութի մը պատուհանէն : Մայրին թելադրութեամբ, ամբողջ յանցանքս խոստովանեցայ եւ ներում խնդրեցի իրմէ : Չծեծեց, չյանդիմանեց զիս, այլ միայն գրկեց ու ներեց եւ ըսաւ, «Գնա խաղաղութեամբ եւ ալ մեղք մի գործեր :»

Վերջին անգամ որ գրկեց զիս՝ այն իրիկունն էր, երբ իրեն ըսի թէ որոշած եմ Բրիտանիէի կեանք վարել : Դրացիի մը տան մէջ նախորդ գիշերուան աղօթաժողովի ատեն պատասխանուած էին անոր բազմաթիւ աղօթքները : Ահով ու դողով եղած եւ ըսած էի, «Ես կ'ուզեմ Բրիտանիայ ըլլալ, Աստուած օգնէ ինծի», կամ ասոր մօտ բան մը : Այնչափ վախցայ այն միջոցին որ բուն բառերը տեւական տպաւորութիւն չըրին մաքիս վրայ, այլ միայն գերագոյն արարքը : Այն գիշերը բան մը չըսի տունը : Հետեւեալ առաւօտ մայրին պատմեցի միայն, եւ ան օրով համբուրեց զիս եւ ուրախութեան արցունք մը կաթեց երեսիս վրայ : Խրատ տուաւ որ կէսօրէն ետքը հայրին ալ պատմեմ : Գիտէի որ պիտի ուրախանար, բայց, չեմ գիտեր ինչու, կը վախնայի ըսել անոր :

Երեկոյեան պահն ընտրեցի, երբ մութ ամբարանոցին մէջ կովերը կը կթէր : Դրան քով սպասեցի մութին մէջ, չհամարձակելով անոր մօտենալ : Սրտիս ռեզգին բարախումները կը լսէի : Դեկտեմբեր ամսոյ մէջ էր, ցուրտ գիշեր մը : Վերջապէս ներս մտայ եւ անոր քով կայնեցայ : «Օ՛, տղա», ըսաւ ան : «Եկայ որ ըսեմ թէ», կակաղեցի ես, «երէկ գիշեր ժողովին մէջ ըսի որ ես որոշած եմ Բրիտանիայ ըլլալ :» Չպատասխանեց, կեցայ եւ դուրս նայեցայ պատուհանի մը ճագաթէն ուր ե-

բեկոյեան վերջին կարմիր շառաւիղը կ'սկսէր անհետանալ խաւարին մէջ : Դեռ ուրիշ բան ըսելու էի : Ի՞նչ կրնայի ըսել : Ճիշտ այդ միջոցին լմնցուց կթելու գործը : Նետեց աթոռակը պարապ մուրի մը մէջ եւ լեցուն կաթնամանը զգուշութեամբ մէկ կողմ գրաւ : Եւ մութին մէջէն ինծի եկաւ ու զիս ողջագուրեց , ըսելով . « Հէնրի , բնաւ պիտի չհասկնաս թէ ո՞րչափ երջանիկ ըրիր զիս , մինչեւ որ դուն ինքդ որդի մը ունենաս , որ գայ նոյն բանը ըսէ քեզի » : Եւ ուրախութեան հառաչ մը արձակեց ձակատս համբուրելու պահուն :

Գրեթէ երեսուն տարի անցած է այն օրէն ի վեր : Բարի մարդուկը երկար առեւնէ ի վեր իր Տէրոջը գացած է : Իմ արդիներս ալ նոյն մեծ խօսքերը ըսին ինծի , եւ հիմա զաղափար մը ունիմ անոր այն իրիկուան զգացումներուն վրայ : Սակայն այն ժամուն յիշատակը այնչափ վառ , այնչափ պատուական է որ չեմ գիտեր թէ արդեօք իմ ոեւէ արարքս այնքան նշանակալից պիտի ըլլամ իմ զաւակներուն որքան ինծի եղաւ ան : Պիտի յիշեն զիս արդեօք իրրեւ այն մարդը , որ իր թեւերը իրենց կրնակը կ'անցընէր : Կը յուսամ եւ իրաւունք ունիմ հաւատալու թէ այսպիսի յիշողութեան առիթ տուած եմ իրենց : Բարձրագոյն յարգանքը զոր երբեք վայելած եմ՝ պզտիկ աղջիկէս եկած է , երբ դեռ երեք տարեկան էր :

« Քանի՞ եղբայր ունիս , » հարցուց դրացի մը , որ կը սիրէր անոր հետ խօսակցիլ եւ այդ իօհ նպատակով եկած էր տուն :

« Երեք » պատասխանեց ան :

« Երեք : Կը կարծէի թէ երկուք էին : Ի՞նչ են անոնց անունները » :

« Արամ , Վահրամ եւ Հայրիկ » :

ԲԱՐԻ ԱՄՈՒՍԻՆ (Մէլս Տար, Թաւա)

« Նմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց հետ բնակին , տկար անօթի պէս պատիւ տալով կնիկներուն , իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ , որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ » (Ա Պետ. Գ. 7) :

Շատ ուրախ եմ այս նիւթին վրայ գրել հրաւիրուելուս համար : Տարիներէ ի վեր նամակ կը գրեմ Թուրքիոյ մայրերուն , եւ շատ անգամ ցանկացած եմ նամակ գրել հայրերուն : Շատ անգամ աղօթաժողովի մէջ քարոզիչը , երբ կը տեսնէ որ ներկաները սակաւաթիւ են , կը փորձուի զանոնք յանդիմանել , մոռնալով թէ յանցաւորները բացականեւրն են , ոչ թէ ներկաները : Մայրերու խրատ-

ներ տալու միջոցին օտէպ զգացած եմ թէ ես ալ այդպիսի քարոզիչներու պէս կը շարժիմ , փոխանակ մայրերը խրատելու պարտիմ հայրերուն դիմել եւ անոնց խօսիլ , եւ թէ շատ անգամ մեղադրելիները հայրերն են , ոչ թէ մայրերը : Քաղաքի մը մայրական աղօթաժողովին մէջ ընտանեկան քանի մը բարենորոգումներ յանձնարարութեցան ազդուապէս մայրերու ուշադրութեան : Եւ ահա ներկաներէն մին ոտքի ելաւ ու ըսաւ . « Լսուածները շատ աղէկ են , կ'ընդունինք ամէնը եւ կ'օգնենք ընել , բայց ի՞նչպէս պիտի կրնանք : Դուք կը մոռնաք մեր ամուսինները եւ կեսուրները » :

Կարելի՞ բան է որ այս երկրի ամուսիններէն ոմանք խոչ եւ արգելք ըլլան կիրթ , երջանիկ ու Բրիտանոնեայ ընտանիքի մը կազմակերպութեան : Ներեցէք որ ինչորիւր կը ներկայացնեմ ձեզի այսքան համարձակօրէն : Յիշեցէք թէ բարեկամաբար միայն կը խօսիմ : Գրեթէ քսան տարի ապրած եմ այս երկրին մէջ . ընտանեկան կեանքի վրայ շատ բան լսած եմ եւ շատ տուներ այցելած : Ի՞նչ օրինակներ որ նամակիս մէջ կը յիշեմ , անձամբ տեսած կամ լսած եմ , կամ ուղղակի պատմուած են ինծի բուն իսկ կիներէն : Թուրքիոյ բոլոր ընտանիքներուն համար եռանդագին կ'աղօթեմ որ հայր , մայր ու զաւակներ մէկտեղ չիսուին « Աստուծոյ բնակարան ըլլալու Հոգւով Սրբով » (Եփես. Բ. 22) :

Ամէնուս սիրտերը կը յուզուին , երբ սա խօսքը կը կարդանք . « Քու էրիկը քու Ստեղծիչէ » (Ես. ԾԴ. 5) : Ի՞նչ զարմանալի խօսք : Չայն կարդալով աւելի լաւ կ'ըմբռնենք թէ ի՞նչ վսեմ շարժառիթով հաստատեց Աստուած ամուսնի եւ կնոջ յարաբերութիւնը : Կ'ըմբռնենք , ինչպէս բնաւ չէինք ըմբռներ առաջ , թէ ո՞րքան բարձր մակարդակ մը կը հանէ ամուսնին դիրքը : Թագաւորներու Թագաւորը եւ տէրերու Տէրը ինքզինք երկրաւոր ամուսնի կը նմանցնէ , եւ հետեւեալ բառերով կնոջ հանդէպ ամուսնին դիրքը կ'իմացնէ . « Յաւիտենական ողորմութիւնով քեզի պիտի ողորմիմ » Սբ. Գրոց մէջ այր եւ կին օտէպ կը նմանցուին Աստուծոյ եւ անոր Եկեղեցիին : Աստուած այս նմանութիւնները պիտի գործածէ՞ր , եթէ երկուքին փոխադարձ յարաբերութիւնները յոյժ նուիրական եւ յոյժ փառաւոր ու պատուաբեր չհամարէր : Պիտի զիջանէ՞ր ինքզինք ու իր փրկեցեալ Եկեղեցին երկրաւոր ամուսնի ու կնոջ նմանցնել , եթէ բարձրագոյն նպատակներով չօհանմանէր այս երկուքին միութիւնը եւ չըսէր , « Աստուծոյ օրհնութիւնը » :

դէկ չէ որ մարդը մինակ ըլլայ, անոր օգնական մը ընեմ իրեն յարմար» (Մն. Բ. 18)։

Չեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ մեր բնաբանին. «Էրիկները խոհեմութիւնով անոնց հետը բնակին, տկար անօթի պէս պատիւ տալով կնիկներուն, իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ, որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ» (Ա Պետ. Գ. 7)։ Հինգ մասի կուգեմ բաժնել այս համարը. 1. Խոհեմութիւնով անոնց հետը բնակիլ, 2. Տկար անօթի պէս, 3. Պատիւ տալով կնիկներուն, 4. Իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ, 5. Որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ։

Նախ, խոհեմութիւնով բնակիլ կիներու հետ։ Կարծեմ այս երկրին մէջ շատ չեն այն ամուսինները որոնք կը հասկնան թէ կնոջ պաշտօնն ինչ է ընտանիքին մէջ, Հին սոսա՞մ մը կ'ըսէ. «Մարդուն գործը արեւուն հետ կը վերջանայ, կնոջ գործը բնաւ չվերջանար»։ Քանի՞ քանի մայրեր կան որոնք զիշեր ցերեկ կ'աշխատին։ Յերեկը կ'աւլեն, կը կարեն, կ'եփեն, տղաք կը խնամեն, եւ «իր տանը ճամբաները» քննող կնոջ անհրաժեշտ բազմաթիւ բաները կ'ընեն, եւ յետոյ գիշերը, երբ անկողնի մէջ կը պառկին երկար ու անընդհատ հանգիստ մը յաւալով, կրկին կրկին կ'արթննան դեռ ու լալկան մանկիկէն։ Քանի՞ քանի կիներու համար կրնայ ըսուիլ, «Անոր ճաղը գիշերը չմարեր, զիշերով կ'ելլէ եւ ծուլութեան հացը չուտեր»։

Չուարձալի հին պատմութիւն մը կայ իրարու հետ անհաշտ ապրող ամուսնի ու կնոջ մը վրայ։ Ամուսինը միշտ կը զանգատէր թէ իր գործը շատ ծանր է, իսկ կնոջը գործը շատ թեթեւ։ Կինն ալ իր կողմէ միշտ կը պնդէր թէ իր գործն է աւելի ծանր։ Օր մը ասոնք միարանեցան իրենց գործերը փոխանակել։ Կինը արտը գնաց աշխատիլ, իսկ այրը տունը մնաց որ տնական գործերուն նայի, եւ կ'ըսուի թէ կինը կատարելապէս գոհ մնաց գործի այս փոխանակումէն, բայց այրը շատ զգուեցաւ իր նոր, կնճռոտ եւ յոգնեցուցիչ գործէն, եւ ամենայն օրով թողուց տունը եւ վերադարձաւ արտերը գնաց իր գործը կնոջ գործէն նախամեծար համարելով։ Եթէ այսպիսի փոխանակում մը տեղի ունենար Թուրքիոյ մէջ մի տան մէջ, մեծամասնութեան վկայութիւնն ինչ պիտի ըլլար արդեօք։ Կարծեմ թէ բարի ամուսնէ մը պահանջելի առաջին բանը թա է որ ըմբռնէ ու գնահատէ կնոջ աշխատութեան դժուարութիւնները եւ փորձութիւնները։

Մէկը գիտեմ որ իր կնոջ հիւանդութեան պատ-

ճառով օտիպուեցաւ տունը մնալ քիչ մը ժամանակ եւ այն գործը կատարել զոր օգնորարար իր կինը կ'ընէր։ Անոր աչքերը զարմանալի կերպով բացուեցան, եւ հիմա կը հասկնայ, ինչպէս չէր հասկընար առաջ, թէ ինչ դառն բաժին վիճակած է շատ կիներու։ Կը խոստովանի թէ տունը մնալով եւ այսպիսի գործ գործելով սորված է աւելի օրել ու յարգել իր կինը։ Պախիկ մանկիկը խնամել, տունը տեղը աւել, մաքրել, կերակուր եփել, կար եւ այլ ամէն անհրաժեշտ գործեր կատարել՝ շատ անգամ կնճռոտ ու տաղտկալի հանգամանք մը կուտան կնոջ կեանքին։ «Ո՞ր մէկ գործին հասնիմ», կ'աղաղակեն այս երկրին մէջ խոսված ու գործէ մաշած բազում կիներ։

Կնոջ աշխատութեան նկատմամբ յիշատակելի ուրիշ կէտ մը թա է որ, երբ ամուսինը իր գիւղին կամ քաղաքին փողոցներուն մէջ կը պտըտի, ուղած տեղը երթալով, երբ գիւղէ գիւղ կամ քաղաքէ քաղաք կը ճամբորդէ, կ'զգայ թէ ո՞րքան փակուած է կինը տան մէջ։ Չկրնար ան թողուլ իր գործը եւ տեղէ տեղ ճամբորդել։ Շատ անգամ փողոցներէն իսկ չկրնար անցնիլ, վառն զի եթէ անցնի, թերեւս պիտի օտիպուի մանկիկ մը զրկել եւ ուրիշի մը ձեռքէն բռնել։ Քանի՞ այրեր պիտի ուզէին փողոցները պտըտիլ այսպիսի բեռով կամ այսչափ դժուարութիւններով։ Կինը շատ անգամ նկարագրապէս չը բանտարկուի իր տան մէջ, մինչ այրը կ'երթայ ուր որ կ'ուզէ։ Եւրանի թէ դարձեալ զպրոցական աղջիկ մը ըլլայի, ըսաւ ինծի որ մը ամուսնացեալ կին մը. «անոնց վրայ կը նայիմ եւ կը խորհիմ թէ ո՞րչափ ազատ են։ Կրնան երթալ գալ ինչպէս կ'ուզեն իրենք։ Բան մը չունին որ իրենց արգելք ըլլայ, ոչ ալ մէկը՝ որ իրենց Ոչ ըսէ»։ Ո՞րչափ յաճախ կիներ կ'ըսեն ինծի, «Տեղ մը չեմ կրնար երթալ»։ Նոյն դեռահաս կինը ըսաւ ինծի, «Տարիէ մը ի վեր եկեղեցի չեմ եկած»։ Ինչո՞ւ չէր եկած։ Անոր համար որ ամուսինը չէր յօժարեր իր զուակներէն մին եկեղեցի բերել, այնպէս որ կնոջ մնար մանկիկին հոգը միայն։ Ո՞րչափ անգամներ ժողովներու միջոցին նայած եմ եւ կարգ մը մարդոց եւ մտովի հարցուցած, «Ո՞ւր են ձեր կիները։ Տունը կը մնան արդեօք, անոր համար որ դուք ծնողական պարտականութեան մէջ ձեր օրինական բաժինը կատարելու անձնուարացութիւնը չունիք։ Ինչո՞ւ դուք ալ ձեր կարգին չմնաք տունը, եթէ հարկ է, որպէս զի ձեր խեղճ, յոգնած կիները պատեհութիւն գտնեն եկեղեցիին մէջ կատարուած պաշտամունքին կազդուրիչ ազդեցութիւնը վայելելու»։ Փառք Աստուծոյ, Թալաթի

մէջ քանի մը հայրեր կան որոնք իրենց պարտականութիւնը կը ճանչնան, եւ կա՛մ իրենց զաւակները եկեղեցի տանելով կ'օգնեն, կա՛մ տունը կը մնան երբեմն եւ իրենց տեղ իրենց կիները կը զրկեն: Թախանձագին կ'ազաչեմ որ կնոջ գործին վրայ աւելի գիտութիւն տւենաք: Այս է բարի ամուսնի առաջին մեծ պայմանը: Յիշեցէք սա խօսքը: Յետախոսակա՛ն ողորմութիւնով քեզի պիտի ողորմի՛ւմ:

Բարի ամուսնի երկրորդ պայմանն է ա՛մէն օր եւ ա՛մէն ժամ յիշել թէ Աստուած կինը այրէն շատ վար ստեղծեց տաղովութեամբ եւ ուժով: Ան հնթակայ է այնպիսի ցաւերու եւ տկարութիւններու որոնց վրայ զաղափար իսկ չունի այրը: Բոլոր իր տնական խիստ բանտարկութեան հետ ունի բաղդատապէս փափուկ կազմ եւ ջղային աւելի զգայուն զրութիւն մը: Հոս հոն ցրուած առաքինի շատ կիներ կան բոլոր այս երկրին մէջ, որոնք կը կրեն անտրտունջ ցաւի եւ տկարութեան անհաշուելի բեռներ: Բժշկի մը կնոջ յատուկ երկարամեայ փորձառութեամբ կրնամ վկայել առօրէ թերեւս չինական կոշտ հաղթուած կը կրեն, ագէտ ու անհրապոյր են եւ, երբ զանոնք դիտէք, չէք մտածեր բնաւ մեծ անուանել զիրենք, այսքա՛ն ամենայնիւ մեծ կիներ են, եւ ա՛մէն օր իրենց խաչը կը կրեն: Շատ անգամ, մինչեւ այն օրը երբ անկողին կ'իյնայ կինը եւ ժամերով տառապելէ ետեւ կը թողու ցաւի ու տառապանքի այս կեանքը եւ անչառկ կը մեկնի միւս աշխարհը, յայտնի չէ՝ թէ օրհասի բան կրած է ան: Կ'ըսեմ թէ անտրտունջ կը կրէ իր խաչը: Թերեւս կը գանգատին ոմանք, բայց հարկաւորներ կան որոնց բերանը մտնել է իրենց նեղութիւններուն կիսուն հանդէպ: Պատմութիւն մը զօր անցնալները լսեցի՝ շատ խորին տպաւորութիւն ըրաւ մաքիս վրայ: Եւ գիտնալով թէ շատ ճշմարտութիւն կը պարունակէ, կ'ուզեմ այն առիթով մէջ բերել: Ոստանաւորի ձեւով էր այն եւ կ'ըսէր. «Երբ մայրիկն հիւանդ ըլլայ, իր անկողինն մէջ կը պառկի միայն եւ չգանգատի բնաւ: Այլ կ'ըսէ թէ բան չկայ, շուտով պիտի աղէկնայ, մինչեւ իսկ կ'աշխատի տունը կառավարել հիւանդութեան անկողնէն, թէեւ, երբ բժիշկը գայ, իր գլուխը կը շարժէ եւ շատ լուրջ երեւոյթ մը առնելով կ'ըսէ, Վիճակը շատ գէշ է: Իսկ երբ հայրիկն հիւանդանայ, կը պառկի նեղօրտութեամբ եւ արանջալով, եւ բոլոր տղօց կը հրամայէ հանգարտ ըլլալ եւ ճիկ չհանել: Մայրիկը զայն կը վերցնէ անկողինն մէջ, տղայոց մին կը վազէ տաք

ջրի քրուակը բերել, ուրիշ մը առուեակ կը բերէ եւ անմիջապէս ամէն ա մէյմէկ կողմ կը վազենք անոր օգնելու համար: Բայց երբ բժիշկը գայ, կը խնայ եւ կը ծիծաղի, ըսելով թէ քիչ տտենէն սա: Զի պիտի ելլէ: Եւ արդարեւ քիչ տտենէն օտքի կ'ելլէ եւ կը շարժի սովորականին պէս: Այսինքն շատ կիներ անչառկ կը կրեն ֆիզիքական ցաւի ու նեղութեան այնպիսի բեռ մը, որու ներքեւ չաբաշար պիտի երերային զօրաւոր ու յաղթա՛յալով բազմաթիւ այրեր:

Այսու ամենայնիւ անգամ մը ես տուն մը այցելեցի, ուր ամուսինը եւ որդիները արդեամբ կը ծաղրէին մայրին տկարութիւնը եւ կը կարծէին թէ անոր ամէնօրեայ տանջանքն էր մեծ կատակ մը: Անգամ մը լսեցի թէ ամուսին մը ի սկզբան չնաւանեցաւ վերաբուժական ծանր գործողութեան մը ենթարկել կինը, «վասն զի», ըսաւ, «եթէ դուն մեռնիս, ո՞վ պիտի խնամէ զիս:» Լօսած եմ թէ մէկը, Բրիտոսնեայ քաղաքակիրթ ալ մարդ, անգամ մը չուզեց իր կնոջ զաւաթ մը պաղ ջուր տալ, երբ ծարաւի էր ան եւ տառապանքի անկողնի մը մէջ պառկած: Անցեալ օր պատահեցայ ուրիշ տնայնի մը, որու կինը կը տառապէր եւ բժշկի ներկայանալու պէտք ունէր: Ինք չէր կրնար անձամբ երթալ բժշկին, ամուսինն ալ չէր յօժարեր երթալ բժիշկը կանչել: Այսպէս, օրհասի գիտեմ, թերեւս տակաւին կը տառապի կինը:

Քանի՜ քանի ամուսիններ ճիշտ այսպիսի փափուկ կիներ ունին իրենց տունը կառավարելու, զաւակները մեծցնելու եւ ողջատութեան հետ անդու՛ մաքատելու կոչուած, մինչ իրենք հեռաւոր քաղաք մը կը գտնուին եւ շատ քիչ ուշադիր կ'ըլլան, եթէ կ'ըլլան երբեք, իրենց հայրական կամ ամուսնական պարտականութիւններուն: Գիտեմ թէ տունէ այս հեռացումը շատ անգամներ անհրաժեշտ է եւ թէ ամուսիններն ըստ կարի կ'օգնեն դրամով, խորհրդով, եւն: Բայց քանի՜ քանի անգամներ արդեօք անոնց այս տարակալութիւնը չէ պարտականութենէ կանխամտածութեամբ խոյս առլ եւ թողալ որ «տկար անօթը» միայնակ կրէ ծանր բեռը: Քաղաքի մը մէջ, ուր գտնուեցայ ես, ըսին թէ առողջ կին մը չկայ: Բժշկին անդադար կը ներկայանան կիներ, որոնց ջղային զրութիւնը հիմնովին խանգարուած է ծանր աշխատութեան, օղափոխութեան բացակայութեան եւ տան մէջ փակուած մնալու օտպման պատճառով: Եթէ ամուսինն զգար թէ կինը տկար անօթ է, կրնար շատ կերպերով օգնել, հոգ տանելով իր կնոջ, տան մէջ քիչ մը օժանդակելով անոր դոբ-

ծին եւ ջանալով անոր տկար ուսերէն վերցնել բեռը: Բայց ո՞րչափ անգամներ չենք տեսներ ասոր բուն հակառակը: Վերիկ մարդ չկայ, գործը դիւրին է, «կ'ըսուի ինծի շատ անգամ: Ի՞նչ կը նշանակէ այս: Ո՛չ ապաքէն կը նշանակէ թէ շատ ամուսիններ, փոխանակ օժանդակ ըլլալու, բեռ կ'ըլլան տան մէջ: Իրերու ամբողջովին յոռի կացութեան մը տիրուր պատկեր է այս:»

Այսու ամենայնիւ ամուսիններ կան որոնք պարտաւոր են, երբ հարկը պահանջէ, թէ՛ հայր թէ՛ մայր ըլլալ իրենց զաւակներուն, որպէս զի կ'ինը վերստին գտնէ իր ոյժը եւ առողջութիւնը: Քարոզիչ մը կը ճանչնամ որ այսպէս բոլոր ամուսիններով: Նրանի թէ շատեր գտնուէին անոր նման: Նրանի թէ այս երկրի ամուսիններէն հարիւրաւորներ, որոնք անոր նման չեն, արթննան եւ իրենց առտնին պարտականութիւնը ճանչնան: Կը խնդրեմ որ միտք պահուի թէ կ'ինը տկար անօթ է, եւ թէ որչափ հնար է՝ պէտք է տան մէջ խնայել անոր:

Բարի ամուսնի երրորդ պայմանն է յարգանք, պատիւ ընծայել կնոջ եւ շատ անգամ ալ գովեստ: Ո՞րչափ կ'իներու համար արդեօք կարելի չէ ըսել. «Անիկա իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ անոր [ամուսնին] բարիք կը բերէ եւ ոչ թէ չարիք», նաեւ «Անոր էրկանը սիրտը անոր վրայ վառահ է», Կը խնդրեմ որ տան մէջ աւելի պատիւ ու յարգանք ընծայուի անոր՝ զաւակներուն եւ դրացիներու առջեւ: Կ'իները Թուրքիոյ մէջ չունին պատուոյ այն դիրքը զոր ունենալու են: Պատճառը մասամբ իրենք են, բայց կը հաւատամ թէ յանցանքը մեծ մասամբ այրերուն կը վերաբերի: Այս երկրին մէջ կնոջ համար գործածուող բոլոր մը շատ զեղեցիկ գտած եմ: Շատ գիւղերու մէջ չնչի՛ք կը կոչուի ան, այսինքն ուրախութիւն, զուարթութիւն, Բառին: Իմաստը զեղեցիկ է ինքնին: Ո՛չ ապաքէն լաւ կը բացատրէ շատ տուններու օրալիք, ճշմարիտ կնոջ ու մօր նկարագիրը: Տուն մը առանց մօր ի՞նչ ողորմելի տեղ է: Բայց կը վախնամ թէ շատ անգամ ամբողջովին կը մոռցուի բառին օկըզնական նշանակութիւնը, եւ միայն իբրեւ անուն կը գործածուի:

Բարի ամուսինը պատիւ կ'ընծայէ կնոջ իբրեւ այնպիսի մէկուն, որու պաշտօնը տան մէջ շատ կարեւոր է եւ ազդեցութիւնը մեծ: Նրբ կարելի է ճշմարտագէտ ըսել, Բարի ամուսինը կ'ելլէ եւ զանիկա երանելի կ'անուանէ ու կը գովէ, ըսելով, «Շատ աղջիկներ առաքինի եղան, բայց դուն ամէնէն գերազանց եղար» թերեւս

ըսեն ոմանք, Կ'ինս այնքան տգէտ է որ չեմ կրնար պատիւ տալ անոր: Այսատա՛մ էք համարելութեամբ եւ յարատեւութեամբ բարձրացնել զայն: Ես մէկը գիտեմ որ աշխատեցաւ այսպէս, եւ կ'ինը շուտ զարգացաւ ու պակեց անոր ջանքերը, եւ հիմա օրտագին կը յարգուի ամուսնին: Կ'ինն ինչո՞ւ այնքան գուլ եւ զարգացման անփոյթ կ'ըլլայ: Անոր համար որ իբրեւ օտորին էակ, իբրեւ քաջափ գործ կատարելու մեքենայ, կը նկատուի:

Զորրորդ պայմանն է յիշել այն խօսքը զոր Աստուած Պետրոս առաքեալին բերնով ըսաւ. «Կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ» Պետրոս իբրեւ ամուսնացեալ մարդ իր իսկ փորձառութենէն խօսեցաւ եւ գիտէր իր ըսածը: Կը հաւատար ալ, եթէ ոչ՝ չէր ըսեր: Դուք կը հաւատա՞ք թէ ձեր կ'ինը ժառանգակից է: Եթէ ժառանգակից է Աստուծոյ առջեւ, ինչո՞ւ ձեզի հաւատար չըլլայ ձեր առջեւ ալ: Ուրեմն քանի որ ժառանգակից էք, քանի որ Աստուած հաւատար ժառանգութիւն տուած է ձեզի, ուղիղ չէ՞ որ այս աշխարհի վրայ աշխատակից, ընկերակից ըլլաք կեանքի պարտականութիւնները կատարելու մէջ: Ինչպէս գրեց Պողոս Եփեսացիներուն, Նոյնպէս կը գրեմ ես ձեզի, «Երիկներ, օրեցեք ձեր կնիկները, ինչպէս որ Քրիստոս ալ օրեց եկեղեցին ու իր անձը մատնեց անոր համար»:

Նայեցէք բնաբանին վերջաւորութեան. «Որ ձեր ազօթքներուն արգելք չըլլայ» Ամէն ալ կ'ուզենք որ մեր ազօթքներուն պատասխան տրուի եւ մենք ազատ ըլլանք Աստուծոյ աթոռին մօտենալու: Բայց ահա կը ցուցուի թէ բան մը կրնայ արգելք ըլլալ մեր ազօթքներուն ազատ ընթացքին: Ի՞նչ է այդ բանը: Ինչ որ վերը յիշեցի. Նախ, կնոջ դժուարին պաշտօնին վրայ գիտութիւն չունենալ, երկրորդ, մոռնալ թէ տկար անօթ է ան, երրորդ, պարտուպատչաճ պատիւ ու յարգանք չընծայել անոր, չորրորդ, անտեսել օա իրողութիւնը թէ անոնք երկուքը, այր եւ կին, ժառանգակից են: Եթէ կ'ուզէք որ ձեր ազօթքներուն պատասխան տրուի, եթէ կ'ուզէք որ ձեր տունը Քրիստոնեայ երջանիկ տուն մը ըլլայ, կը խնդրեմ որ յիշէք այս կէտերը: Պողոս կ'ըսէ, «Սակայն ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր կնիկը անանկ օրէ՛ք որպէս թէ իր անձը» Այն ժամանակ պիտի ըսուի թէ «ազօթքդ կը լսուի»:

Դեռ շատ կէտեր կան զորոնք յիշել կ'ուզեմ: Բայց մասնաւորապէս այս կէտերը չեչտեցի, վասն զի ասոնք կը նկատեմ բացարձակապէս էականները, մեր ընտանեկան շէնքին հիմնաքարերը: Առանց

այս կէտերն հասկնալու, պարզապէս աւագի վրայ հիմնող պիտի ըլլանք մեր սպագայ նամակներուն մէջ, եւ մեր չէնքը պիտի քայքայի մեր իօկ աչքին առջեւ:

ԲԱՐԻ ԿՆՈՋ ԲԱՐԵՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ (Մ. Կ. Փափաղեան)

Նախ կու գայ Կարեկցութիւնը:

Բարի կինը բոլոր օրտալ ու բոլոր հոգիով կարեկցող էակ մ'է: Իր կեանքը կը կցէ այն մարդուն կեանքին զոր ամուսին ընտրած է, եւ այն մանուկներուն զոր բարի երկինքը իրենց պարգեւած է: Սէրը բնագործ մը զօրութեամբ կը գրաւէ, կը վարէ զինքը: Անկա տրամաբանող միտք մը ըլլալէ աւելի սիրող սիրտ մ'է:

Եւ ո՞վ է անոր կարեկցութեան եւ սիրոյն առարկան: Ամէն ով որ անոր անձնական ազդեցութեան չըջանակին մէջ նեղուած է, ի մասնաւորի, անոր այրը եւ զաւակները:

Ընդհանրապէս կը կարծուի որ այրը իր կնոջ նեցուկն է, ասոր հակադարձը թերեւս աւելի ճշմարիտ է: Իրաւ է որ կինը արական պաշտպանութեան եւ օժանդակութեան պէտք ունի իր երջանկութիւնը ամբողջացնելու համար: Բայց չէ՞ որ այրի կինէ մը աւելի, շատ աւելի խեղճ ու թշուառ է այն այրը որ բարի կնոջ մը մխիթարող, ամուրջող, խնդակցող եւ վշտակցող ներկայութենէն զրկուած է:

Բարի կինը ճշմարիտ կենակից կ'ըլլայ իր ամուսինին. ամէն պարագայի մէջ համակիր կ'ըլլայ անոր: Երբեմն կարճ հարցութիւնով, եւ սովորաբար թոյլ բնագործամբ կ'ըմբռնէ անոր միտքը զբաղեցնող խնդիրները, եւ անմիջապէս կը փութայ դարման տանիլ: Կը կիսէ անոր ցաւը, եւ կը կրկնապատկէ անոր ուրախութիւնը: Միշտ հոգ կը տանի որ տունը՝ փողոցին, շուկային, օակարանին, հրապարակին հակառակ ըլլայ, հանգչելու, վայելելու, կազդուրելու տեղ մը, ճշմարիտ տուն մ'ըլլայ:

Կարեկցող կինը իր ամուսինին նկարագիրը կազմելու մասին անհուն օյժ մ'է: Կինը կա՞մ աւերող կա՞մ շինող զօրութիւն մ'է: Շատ այրերու վատթարանալուն մեծ պատճառը ընտանեկան վայելքներէն զրկուած ըլլալն է: Մարդը ամուսին ունի, բայց կենակից չունի: Բնակարանը տուն չէ, եւ խեղճ մարդը կ'երթայ տունէն դուրսը, քրճարանի մէջ, կամ աւելի գէշ տեղեր փնտռել իր երջանկութիւնը: Ընդհակառակն երիտասարդ կը ճանչնանք, որ ամուսնութենէ առաջ բարի համբաւ չէր վայելեր, ամուսնացաւ. բարի եւ իմաստ

տուն կին մը սիրոյ կապերով զանկա իրեն եւ ընտանիքին կապեց, եւ մեղքէն բաժնեց:

Բարի կինը իր զաւակներուն ու կենակից կ'ըլլայ: Լոկ ծնող մը ըլլալով չը բաւականանար: Ծշմարիտ դայիակ, դատարարակ, բնկեր, բարեկամ, մէկ խօսքով, ճշմարիտ մայր կ'ըլլայ զաւակներուն: Մէն մի զաւակ Աստուծոյ պարգեւը կը թուի իրեն: Շնորհակալութեամբ կ'ընդունի զանկա չօրը ձեռքէն: Անտրուտեմը խնամ կը տանի անոր: Իր կաթովը, անոյշ նայուածքներովը, սիրուն խօսքերովը զանկա իր սրտին կը միացնէ, կը կրթէ զանկա, անոր խօսակից կ'ըլլայ, կը խաղայ անոր հետ, կ'աղօթէ անոր հետ: Այս կերպով ուղղակի ծանօթութիւն, կատարեալ հակցողութիւն, անկեղծ մտերմութիւն պիտի գոյանայ մօրը եւ զաւակին մէջտեղ:

Բարի կնոջ մը ուրիշ հանգամանքը Մտրուսիւնն է: Ազտոտութիւնը դժբաղդութենէ աւելի բան մ'է, Դուք է. եւ մաքրութիւնը բարի ունակութենէ աւելի բան մ'է, առաքինութիւն է: Ազտոտ կինը բարի չը կրնար ըլլալ, եւ բարի կինը ազտոտ չը կրնար ըլլալ: Սրտի մաքրութիւնը եւ հոգիի օրութիւնը անհրաժեշտ օրէնքի մը համաձայն նիւթական մաքրութիւն պիտի արտադրէ: Սուրբ կեանք մը մաքուր մարմինի մէջ միայն կըրնայ բնակիլ: Տէրովը տաճարը ամբիժ ըլլալու է:

Բարի կինը իր եւ իր զաւակներուն մաքրութեանը մեծ խնամ կը տանի: Ձեռքը եւ օտքը, երեսը եւ մազը, հանգերձը եւ օտնամանը միշտ մաքուր կը պահէ: Զգուելի է այն այր մարդը, որուն վրայ աղտը կը տեւեւ, կը հոտոտեւ, Բայց աստի, օոսկայի, անտանելի է այն կինը որ ինքզինքը եւ իրենները ջուրի օրհնութիւններէն հեռու կը պահէ: Բարի կինը լուացքը ու լոգանքը սրբազան եւ յաճախ կատարուելիք պարտականութիւն մը կը նկատէ:

Նմանապէս կերակուրի մասին: Բարի կինը կերակուրի մաքրութեանը անհուն խնամ կը տանի: Ոչ միայն կերակուրը լաւ կ'եփէ, զանկա մաքուր կ'ընէ, չը թողուր որ անոր մէջ տեւէ օտար նիւթ ուղղի, անոր մասերը եւ ամբողջը զուտ եւ մաքուր կ'ըլլան: Բարի կնոջ խոհանոցը շուկային առ հասարակ ճաշարաններէն անհունապէս կը տարբերի: Կերակուրի անօթները, օեղանը եւ պնակները, եփողը եւ ուտողը, ամէն բան մաքրութիւն կ'արտափայլէ:

Բարի կինը իր բնակարանը եւ անոր վերաբերող բոլոր առարկաները միշտ մաքուր կը պահէ: Բայց քանի մը զաւակ ունեցող կինը կրնայ իր տունը

մաքուր պահել։ Այո, կրնայ։ Ազատութեան պատճառը ոչ աղքատութիւն է, ոչ ալ բազմազաւակութիւն, հապա միշտ է։ Եւ տունը մաքուր պահելը ազատ պահելն աւելի դժուար չէ, բաւական է որ տանտիրէնը մաքրութիւնը պաշտօղ եւ պաշտպանող տեսակէն ըլլայ։

Աստուած կ'աւելէ որ մաքուր ըլլանք որտով նաեւ մարմնով։ Ապացոյցը ջուրին առատութիւնն է։ Երկրին մակերեսին մէկ չորրորդը միայն ցամաք է, իսկ երեք չորրորդը ջուր է։ Ասով ալ չը բաւականանալով, Աստուած ամպերէն միշտ ջուր կը պարպէ մեր վրայ։ Ով որ օճառը շատ կը գործածէ, Աստուծոյ գործակից կ'ըլլայ։

Մը Պիլըր, աշխարհահայկ քարոզիչը, կ'ըսէր իրեն յատուկ գուարճախօսութեամբ. «Եթէ մաքրութիւնը աստուածապաշտութեան դրացի եղող առաքինութիւնն է, օճառը շնորհաց միջոցներէն ռեպուելու է»։

Կ'ուզենք մատնանշել նաեւ Ժրջան-Քիւնը։ Բարի կիներ ծուլութեան մեղքը մահու չափ կ'ատէ։ Աշխատատէր է։ Անդադար կը գործէ։ Միշտ օգտակար գործով մը կ'ըզագի։ Ոչ միայն ժամերը, հապա րօպէներն ալ նուիրած է իր ընտանիքին հանգստեանը համար աշխատելու։ Երբեմն ժամեր պահանջող դործ մը աւարտելէ ետքը, եւ ուրիշ կարեւոր գործի մը ձեռնարկելէ առաջ, քանի մը րօպէ կ'աւելնայ։ Շատեր այդ պարագայ միջոցը դարձ տեղ կը վատնեն։ Բարի կիներ դանկկա յօգուտ կը գործածէ։ Բոպէները խնայելով ժամերը կը փրկէ։

Բարի կիներ մեթոտաւոր կերպով կը գործէ։ Անոր գործին մէջ եւ գործելու կերպին մէջ կարգ ու կանոն կայ։ Օրուան գործերը, մեծ ըլլան թէ պղտիկ, կը բաժնէ, կը դասաւորէ եւ կը կատարէ նոյն խղճարարութեամբ, որով վարժապետը զըզրօցին դասերը ու գործերը կը կարգադրէ։ Ամէն ծանօթ պարտականութեան յատկացուած ժամը ու տեղը գիտէ։ Հետեւաբար տանը մէջ ոչ խուճապ կը տեսնուի ոչ չփոթութիւն։ Անիկա ամէն բան ճիշդ ժամանակին կ'ընէ։ Այսօրուան գործը վաղ. ուան չյետաձգեր։ Զանքի մէջ թուլափրա չըլլար։ Եռանդով կ'աշխատի։ Իր ժամադրութիւնները կը յարգէ։ Խօսքի մէջ եւ գործի մէջ հաւատարմ կ'ըլլայ։ Այսպէս՝ շատ գործ կ'ընէ, լաւ կ'ընէ, ճշգրտապահութեամբ կ'ընէ, եւ կարծես ամէն օգտակար գործը ընելու ժամանակ կը գտնէ։

Բարի կիներ իր աշխատութիւնները կը հաստատէ աւելն բարի աշխատութեան զիջանելով։ Փրկուած է այն կեղծ մեծամտութիւնէն, որ կա-

նանց ոմանց կարծել կու տայ թէ տիկինութեան միակ պարտականութիւնը կը կայանայ այցելութիւններ փոխանակելու եւ թիկնաթոփ մէջ բազմելով թեթեւամիտ վէպեր կարդալու մէջ։ Բարի կիներ ամէն օգտակար գործի մէջ Աստուծոյ կոչումը կը տեսնէ։ Ընտանիքին բարեկաւութեանը համար պիտանի եղող ամէն բան ընելու կը յօժարի։ Ծիծ կու տայ, կը լուայ, կը ձեւէ, կը կարէ, կը կարկտէ, կը հիւսէ, կը շաղէ, կը ծեփէ, կ'աւելէ, կը օրբէ։ Եւ եթէ շատ անգամ կը հրաժարի այս բաները ընելէ, պատճառը այն չէ որ այս տեսակ գործերը իր արժանապատուութիւնէն վար կը սեպէ, հապա որովհետեւ լուացարարը կամ հացագործը գործածելով աղքատ մարդու մը օգնած կ'ըլլայ, եւ ինքը միանգամայն աւելի օգտակար գործով մը կ'ըզագի։

Ուրիշ ընտանեկան առաքինութիւն մը խնայողութիւնն է։ Խնայողութիւնը կ'ծաւթիւն չէ։ Վերջինը մեղք է, առաջինը՝ առաքինութիւն։ Խնայողութիւնը չապաւութեան ներհակն է։ Շոտայլ իր բոլոր ունեցածը, չունեցածն ալ, կը ծախէ, եւ անմտօրէն կը ծախսէ։ Ասիկա մեղք է։ Իսկ խնայողը իր ունեցածէն միայն կը ծախսէ եւ երկուշտ խղճմտութեամբ կը ծախսէ։ Ասիկա ընտանեկան երջանկութեան օպաթաւորող առաքինութիւն մ'է։ Բարի կիներ խնայող կ'ըլլայ։

Ո՛րքան շատ կիներ իրենց յիմարական չապաւութեամբ ընտանիքը դրամական տագնապի եւ շնանկութեան մէջ կը գլտորեն, նման Սամարացի տիկիններուն (Ամովս մարգարէն «Բառսնի կովեր» կը կոչէ), որոնք իրենց այրերուն «Բեր որ խմենք» կ'ըսէին։ Բարի կիներ այս մեղքին տէրը չէ։ Անիկա իր էրկան դրամական կարողութիւնը գիտէ եւ օտոմանաւորութիւնները կը գնահատէ, եւ ընտանեկան ծախքին չափ ու օտոման կը դնէ։ Շուշանը մետաքսեղէն չըջագգետով չը փառաւորիք երբ քրդեղէնը աւելի կը պատշաճի հայրիկին քաւկին։ Արամին համար նորաձեւ կօշիկ մ'ալ չապըսպրեր, երբ աւարդէն երկու զոյգ հաստատուն ոտնաման ունի։ Սեղանը տեսակ տեսակ կերակուրներով չզարդարեր, երբ մէկ տեսակը վայելելու միայն կը գօրէ իրենց եկամուտը։ Անիկա ծախքի եւ եկամուտի իշխել բացարձակ համեմատութիւն կը հաստատէ։ Պերճանքի եւ ցուցամուլութեան համար զրամ չաւնի, կը գնէ միայն այն բաները, որ իր եւ իրեններուն հանգստեանը կարեւոր են։ Եւ կը բաւականանայ անով։ Սորված է «գոհ ըլլալ իր գտնուած վիճակին մէջ»։ Մէկ բան միայն կայ, որուն գործածութեան մասին

բարի կինը բացարձակապէս չուայ է . այսինքն , ջուր , պարզ , հասարակ ջուր :

Բարի կինը թէ՛ կծծիին տանջանքէն , թէ՛ չուայ լին մոլութիւններէն ապահով է : Կծծին՝ իր ունեցածը ծածկելով կը տոչորուի . չուայը իր չունեցածը ծախսելով կը խայտառակուի . իսկ խնայողը՝ իր ունեցածը վայելելով երջանիկ կ'ըլլայ :

Բարի կնոջ մէկ բարեմասնութիւնն ալ յիշենք , այսինքն Առնոլդ-Կոնս-Բէն : Բարի կինը հիւրասէր կ'ըլլայ : Թող չկարծուի որ հիւրասէրութիւնը խնայողութեան հետ չհամաձայնող առաքինութիւն մ'է : Ընդհակառակն դրամը անպէտ բաներու չծախսող եւ իր բոլոր ծախքերը խղճմտօրէն չափաւորող կինն է որ ի վիճակի կ'ըլլայ հիւրասէր եւ հիւրամեծար ըլլալու :

Բարի կինը կը օրէ հիւր ընդունիլ , իր դուռը միշտ բաց է Տէրոջը զրկած օտարներուն եւ ծանօթներուն առջեւ , եւ ո՛րքան շատ անգամ չգիտնալով հրեշտակներ կ'ընդունի իր տանը մէջ :

Բարի կինը իր հիւրը կը վայելէ : Ասպնջակաութիւնը իրեն զուտ պարտականութիւն չը կատարեր , հապա օրուն գործ մը , քաղցր վայելք մ'է իրեն համար : Իր վայելած բարիքներուն՝ մի ուրիշ մարդ մասնակից ընել , քիչ մը սպասաւորել անոր հանգստեան , եւ անկէ նոր բաներ լսել ու օրովիլ , այս ամէնը բացարձակ հաճոյք կուտայ իրեն :

Բարի կինը իր հիւրը երջանիկ ու բարի կ'ընէ : Իր չափաւոր ուտելիքներովը , իր անկեղծ սպասաւորութեամբը , իր զուարթ դէմքովը , իր բարի խօսակցութեամբը կը կազդուէ , կը հրահանգէ , կ'օրհնէ զանկա : Օտարականը նոր ընտանիք մը վայելած , եւ նոր միջավայրի մը մէջ շնչառած ըլլալով , գոհ սրտով եւ կրկնապատկուած երջանկութեամբ կը բաժնուի բարի կնոջ տունէն :

Մինչեւ հոս բան մը չըսինք աստուածապաշտութեան վրայ . եւ ինչո՞ւ : Որովհետեւ աստուածապաշտութիւնը կ'ենթադրէ եւ կը պարունակէ այս բոլոր առաքինութիւնները , Բարի կինը Գրիստոնեայ կինն է : Այն կինը որ Գրիստոսը կը օրէ եւ Անոր հօգիւր կ'ապրի՝ ճշմարտապէս բարի է , եւ անշուշտ օժտուած պիտի ըլլայ ամէն բարոյական եւ հօգեւոր բարեմասնութեամբ : Գիշ մարդիկ ամուսնութեան մէջ գտած են իրենց փնտռած երջանկութիւնը . շատեր յուսախաբ եղած են : Եւ ինչո՞ւ : Որովհետեւ զեղեցիկ կին , հարուստ կին , դատարարական կին , հոգակաւոր կին , փառասոր կին փնտռած են՝ փոխանակ քիչ կին փնտռելու : Անոնք որ բարի կին փնտռած են , ամուս-

նութեան մէջ գտած են կին մը , որուն զգինը գահարներէն շատ աւելի է :

Սրբազան Մատեանը կ'ըսէ . «Տունը ու քաղաքը հայրերէն ժառանգութիւն է . բայց խոհեմ կինը Տէրօջ մէ է» (Առակ . ԺԹ . 14) :

ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ

(Փրֆ . Յ . Ա . Պէդէան , 'Այնթապ)

Ծնողներու իրենց զաւակներուն , եւ մանաւանդ արու զաւակներուն , հանդէպ լուրջ պարտականութիւններէն մէկն ալ զանոնք գործի կեանքի պատրաստելն է : Յաւալի է , օակայն , որ զաւակներու տէր ծնողներ շատ անգամ , կամ օրով հետեւ բաւական բարեկեցիկ են , կամ այս օրուան վիճակէն գոհ՝ հալիւի չառնելով ապագայի կարելիութիւնները , կարեւորութիւն չեն տար եւ մտածեր ժամանակին իրենց զաւակներուն արհեստ մը սորվելու միջոցներուն վրայ , որպէս զի անոնք ապագային մէջ կարող ըլլան հանգիստ ընտանիքի մը գլուխը գտնուիլ : Եւ հարկ չէ ասոր դառն հետեւանքները թուարկել : Արդ մեր զաւակները անոնց փոքրիկ հասակին մէջ ապագային պատուաւոր գործի կեանքի մը պատրաստելու համար , մասնաւորապէս օա հետադայ քանի մը կէտերը ծնողներու ուշադրութեան կը յանձնենք .

Ա . Նախ պէտք է պատրաստել +Վառնիլ+ և զբեղ մարմնի : Մարդ երբ կը մեծնայ եւ գործի կեանքի կը մտնէ , անոր զբաղումը ինչ ըլլայ ալ , միշտ անոր հիման քով պարտի կենալ տոկուն եւ հաստատուն կազմութիւն մը : Մեր ընտանիքներուն մէջ առողջութեան կանոններու պատշաճապէս չգիտցուելուն , եւ կամ գիտցուածին համեմատ անոր կարեւորութիւն չտրուելուն պատճառաւ մեր ո՛րքան երիտասարդները ժամանակէն առաջ հինցած եւ ծանր աշխատութեանց տոկալու անկարող մարմին մը կ'ունենան : Եթէ ծնողներ իրենց հօգեհատոր սիրելի զաւակներուն՝ ապագային մէջ վայելուչ գործի մը , զբաղման մը գլուխը գտնուիլը կ'ուզեն , պէտք չէ որ մոռնան թէ պարտին անոնց փոքրիկ հասակէն սկսեալ ուշադրութիւն ընծայել այն պատճառներուն որոնց միջոցաւ անոնք հաստատուն , տոկուն եւ ըստ կարի խոշոր մարմին կրնան ունենալ : Այս մասին տան մէջ հօր եւ մօր ընկիւրը ինչ աստիճան որ կարեւոր է , անկէ նուազ կարեւոր չէ դպրոցներու մէջ ուսուցիչներուն եւ մանաւանդ դպրոցի վերատեսուչներուն ընկիւրը : Հարկ չկայ ընդ երկար խօսիլ զբարոյի շէնքերուն՝ դիրքի , օղի , լոյսի եւ մարմնամարզի դիւրութիւններու յարմարութեան նկատ-

մամբ, եւ թէ գրասեղանները եւ աթոռները եւ նման բաներ ինչ աստիճան սերտ յարաբերութիւն ունին խնդրին հետ :

Բ. Քաջառողջ եւ զօրեղ մարմինէն աւելն պէտք է : Որպէս զի անիկա կատարեալ ըլլայ, հոգիս չափաւոր լինի և դաստիարակելն ալ բացարձակ պայման է : Այս պատճառաւ, այն ծնողները որոնք կ'ուզեն իրենց զաւակներուն ապագան ապահովել ապրուստի եւ հանգստութեան կողմանէ, ինչպէս որ պարտին հոգ տանիլ անոնց մարմնով անման եւ գորգացման, նմանապէս պարտին մտածել թէ անոնց մտային ոյժն ու կարողութիւնները եւս կատարելութեան հասնելու են : Այս նկատմամբ պատրաստութիւնը թէեւ տան մէջ սկսուելու եւ յառաջ տարուելու է, սակայն մեծաւ մասամբ տնէն դուրս — դպրոցներու մէջ — պիտի կատարուի : Ինչպէս որ ուրախալի է մեր դաստիարակութեան կեդրոնները տարուէ տարի աւելի կանոնաւորելու ընթացքին մէջ տեսնել, նոյնպէս ցաւալի է տեսնել ծնողներ որոնք անոնցմէ օգտուելու դիրքին մէջ չեն գտնուիր : Ստոյգ է թէ աղքատութիւնը շատ անգամ պատճառ է դպրոցական տարիքի մէջ գտնուող եւ ուսման փափաքող մեր շատ տղոց այս արտօնութենէն զրկուելուն : Մանչ զաւակը փոխանակ դպրոց զրկուելու վարպետի մը քով աշակերտ կը տրուի. եւ այսպէս ոչ միայն դպրոցի ծախքէն կ'ազատուի հայրը, այլ՝ տղան ալ չարաթը 3-5 դահլիսն վստասկ կը բերէ : Հոս կարեւոր խնդիր մը կայ : Այս առերեսոյթ չափը միթէ կրնայ բաւական փոխարինութիւն մը ըլլալ այն միտքին դէմ զոր տղան պիտի կրէ անուս մնալուն երեսէն : Ո՛չ ապաքէն ասիկա ըսել է թէ հայրը, որպէս զի այսօր նեղութիւն չկրէ, կը հաւանի որ իր զաւակները աւելի մեծ նեղութիւններու ենթարկուին յետոյ :

Գ. Քաջայայտ է թէ այս պատրաստութեան խնդրին մէջ Բարձրագոյն աւելի կարեւոր է : Գործի աշխարհին մէջ մտնելը մարդոց հետ սերտ յարաբերութեան մէջ գտնուիլ է : Բարեւոք առնչութեան պայման է բարեւոք բարոյականը : Փորձառութիւնը մեզի կը սորվեցնէ թէ պատուաւոր գործի մը, պաշտօնի մը մտնելու յաջողող երիտասարդները ընտիր բարոյական եւ վարք ունեցողներն են : Շատ չեն գտնուիր այնպիսիներ որոնք ուզեն իրենց գործին մէջ առնել ծոյլ, անհամբեր, մեծերէ չակնածող, չար ունակութիւններու հակամէտ, ապականեալ, կեղծաւոր, անպարկեշտ եւ լեզուով ու գործով անուղիղ երիտասարդներ : Առեւտրական աշխարհին մէջ ալ այսպէս է բանը : Կը տեսնես որ

մէկը երկու մարդոց, որոնք ուրիշ բաներու մէջ իրարմէ չեն տարբերիր, իր առեւտուրին մէջ միւսը կը գերադասէ : Եւ երբ քննութեան կը ձեռնարկես, առ հասարակ կը գտնես թէ պատճառը ասոր բարեւոք բարոյականն է : Փափկանկատութիւն ու քաղցրաբարոյութիւն, լեզուի մաքրութիւն, խօսքի հաւատարմութիւն, աւելի արդարութեան եւ իրաւունքի քան թէ շատ վստասկի տիրահար ըլլալ, հարկաւ եւ բնականաբար աւելի շատ յաճախորդ կը հրապարակեն : Առեւտուրի եւ վաճառականութեան մէջ վարկը յայտնի գրամագրուի է : Իսկ ասոր մէջ բարեւոք նկարագիրն է որ հանրութեան վստասութիւնը կը գրաւէ : Սոյն յօդուածը կարգացողը թերեւս իր ծանօթութեան շրջանակին մէջ քիչեր չգտնէ որոնք ժամանակաւ բարեկեցիկ էին եւ սակայն այժմ անկեալ վիճակ ունին, եւ առեւտրական տեսակէտով գրեթէ բնաւ վարկ չունին այլ եւս : Այսօր չեն կրնար առնել իրենց ուղածը, վասն զի ասկէ առաջ իրենց առածը չտուին, հաւատարիմ չմնացին իրենց խոստմունքին : Ասոր ներհակ, չկան այնպիսիներ որոնք քանի մը տարի առաջ աղքատ վիճակի մէջ էին եւ կամ մինչեւ իսկ վստասաւոր գիրքի մէջ կը գրանուէին, իրենց գործերը անակնկալ յաջողութիւններ ունեցած են, վասն զի գործերնուն մէջ իրաւունքն ու արդարութիւնն իրենց սկզբունք ընդունած են : Բարեբաղդ են այն զաւակները, որոնք քաջառողջ եւ բարեկիրթ օրդիններ հասցնելու կարեւորութիւնը հանցող հայրեր ունին, եւս աւելի բարեբաղդ են անոնք որ իրենց մանկութենէն հետէ կը մեծցուին ընտիր նկարագրի եւ բարի վարուց կազմութեան ծառայող մթնշաղկի մէջ : Պէտք չէ մոռնալ թէ միջավայրը յոյժ մեծ բաժին ունի նկարագրի կազմութեան մէջ : Այս պատճառաւ որքան ալ զգուշութիւն եւ հսկողութիւն ընեն հայրերը թէ իրենց օրդինները որոնց հետ մտերմութիւն կ'ընեն, ինչ զրօտանքներով կը զբաղին, ինչ գիրքեր կը կարդան եւ երբ դպրոցէ կամ անէն բացակայ գտնուին, ինչ տեղեր ժամանակ կ'անցնեն, պէտք եղածէն աւելի բան ըրած չեն ըլլար :

Դ. Գործի եւ զրադուսի կեանքին յաջողութեան մէկ պայմանն ալ զաւակները մանկութենէ աշխարհի, հոգի վարժեցնելն է : Ընտանեաց մէջ պակաս չեն ըլլար այն գործերը որոնք կրնան կատարել տղաք : Հարուստ ըլլալ թէ աղքատ, ապագան հաշուի առ եւ կրթի օրդիդ : Որդիդ մէկհատիկդ է, փափուկ է : Դարձեալ ուշադիր եղի՛ր այն միջոցներուն որոնք անոր ի մանկութենէ առողջ, գործօն եւ ժրջան ըլլալուն կը նպաստեն : Ասոր

առաւելութիւնը եւ օգուտները քիչ յետոյ, ինչպէս զպրոցական տարիներուն մէջ, նմանապէս աւելի յետոյ գործի կեանքին մէջ ալ պիտի տեսնուին։ Մանկութեանը մէջ իր շուրջ ծուլութիւն տեսնող եւ ծոյլ մեծցող աղէ մը ժրաջան, գործունեայ երիտասարդ չես կրնար ակնկալել։ Չէ՞ք ճանչնար այնպիսի ընտանիքներ որոնց անսպառ կարծուած հարստութեան ժամանակ փափուկ մեծցած զաւակները, անգործութեան եւ արհեստ մը չգիրաւորուած պատճառաւ, 30-40 տարի յետոյ մուրացկանութեան աստիճան կարօտութեան մէջ ինկան։ Իշխանները եւ աշխարհի մեծամեծներն անգամ իմաստնաբար գործի մէջ կը կրթեն իրենց զաւակները։ Այն ծնողները, որոնք ոեւէ գործ, ըլլայ բարձր, ըլլայ ցած, ժրաջանութեամբ եւ յարատեւութեամբ կատարել կը սորվեցնեն իրենց զաւակներուն, թող չուենան տարակոյս թէ վերջին տարիներուն մէջ իրենց աշխատութիւններուն բարի արդիւնքները տեսնելու ուրախութիւնը պիտի վայելեն։ Հարուստի մը որդւոյն խոհանոցի պէտքերով լեցուն կողով մը շուկայէն տուն բերելը ամօթ չէ, այլ մանաւանդ զովելի է։ Երիտասարդ մը երբ մեծնայ, գործի եւ արհեստներու չկրնար արհամարհող աչքով նայի։ Նախկին Պէպէթի Վարժարանին մէջ դաստիարակուած աշակերտներուն օգտակար դասերէն մէկն ալ Տօքթոր Համլինի — այն մեծ անձնաւորութեան — ամէնէն պարզ դարձաւորներու գործերը կատարելէ ետ չկենալն եղած է։ Մեր զաւակները իրենց առաջին օրերէն սկսեալ վարժուելու են նուաստ աչքով չնայիլ օւրէ չիտակ գործի։

Ե. Զբաղումի կողմանէ զաւակներուն ապագան ապահովելու մասին հայրերուն ձեռնարկելիք իմաստուն ընթացքներէն մէկն ալ է անոնց նայիլ իջեալ դպրոց։ Ընտանիքին մէջ տղաքը մարդու տեղ չգնել, անոնց միտումներուն եւ գաղափարներուն կարեւորութիւն չտալ, միշտ անոնց թերութիւնները տեսնել եւ աղէկ կողմերուն աչք փակել, եւ մանաւանդ սերիշներուն ներկայութեանը զանոնք յանդիմանել եւ պատժել, անոնց փափուկ զգացումները հաշիւի չառնել ի վաղուց անտի մեր երկրին մեծագոյն մասին հին եւ վնասակար օովորութիւններէն են, եւ բնապէս տղան կը նուաստացնեն իր աչքին առջեւ։ Եթէ տղան անդստին առաջին տարիներէն հասկնայ թէ տան մեծերը իր գաղափարները եւ զգացումները կը յարգեն եւ շատ անգամ իր կարծիքին եւ ընտրութեան կը դիմեն, եթէ տեսնէ թէ իր խելքին եւ ուղղութեան կարեւորութիւն տրուելով պատասխանատուութեան

թեան գործեր կը յանձնուին իրեն, եթէ գիտնայ թէ պատուի եւ յարգանքի կողմանէ իրեն եւ տան միւս անդամներուն մէջտեղ խտիր չգրուիր, եթէ հասկնայ թէ տնեցիք իր արժանապատուութեան զգացումին դաշող ընթացքի մէջ չեն գտնուիր, այն ատեն բնականապէս իր մէջ անձնական արժանապատուութեան զգացումը կը զօրանայ եւ անոր համեմատ կը խորհի եւ կը շարժի։ Այն տղաքը, որոնց արժանիքին եւ կարողութեան վստահութիւն չգրուիր, կ'ըլլան դժբաղդ շփացածներու նման որոնց թոյլ շարուելով գործածել իրենց ուղեքը, միշտ գիւղի մէջ կը կրօնին, այնպէս որ մեծնալէն ետքն ալ չեն կրնար քայլել եթէ իրենց ձեռքերէն բռնող մը չգտնուի։ Թող զաւակդ իր փօքը հասակէն սկսեալ զգայ թէ իրեն պատիւ կը տրուի։ Թող վարժուի բանեցնել ինքնիրեն իր մարմնային եւ հոգեկան կարողութիւնները։ Այն ատեն առիթ կ'ուենանայ ինքնուրուագործելու սկզբունքը սորվելու։ Իսկ ասիկա ապագային մէջ մեծ դրամագլուխ մը կ'ըլլայ անոր։

Զ. Հօր ու մօր նուիրական եւ կարեւոր պարտականութիւններէն մէկն ալ զաւակներնուն միտումներն ու կարողութիւնները գիտելը եւ անոնց համար գործ ընտրելու ատեն ըստ այնմ առաջնորդելը պարտի ըլլալ։ Թէեւ դիւրին բան չէ ապագային մէջ տղաք մը այսինչ պաշտօնին կամ արհեստին օգտակար կերպով զբաղիլը որոշել անոր մանկութեան հասակին մէջ, օակայն կարելի է փօքը ի շատէ հասկնալ հօր մը աչքերուն պէս շարունական եւ նուրբ տեսողութեան մը ներքեւ։ Իմաստութիւն չէ ճարտարագիտութիւն սորվելու յօրդորել տղայ մը որուն մէջ մաթեմատիքի կարողութիւն չտեսնուիր, կամ փաստաբանութեան պարագայեւ տրամաբանութեան եւ քննադատութեան ձիրքէ դուրկ մէկը, կամ բեմական պաշտօնի՝ այնպիսի մէկը որուն անձնական բարեպաշտութիւնը երկբայելի է եւ կամ բնական միտումը օւրիշ կողմ է։ Ասանց մէջ յաջողութիւն չես կրնար ակնկալել, Բնական է որ այս մասին սխալ ընտրութիւնը ինչպէս ընտրողին՝ նոյնպէս օւրիշներու վնասէ։ Միթէ ճշմարիտ չէ՞ որ հոգեւոր պաշտօնեաներէն ոչ սակաւք թէ՛ իրենց եւ թէ՛ ընդհանուր մարդկութեան համար աւելի օգտակար պիտի ըլլային եթէ վաճառական կամ փաստաբան եւ կամ արհեստաւոր ըլլային։ Միթէ քիչ է թիւն այն օւսուցիչներուն, եւ նոյն իսկ բժիշկներուն, որոնց բուն կոչումն էր երկաթագործութիւն կամ կոշկակարութիւն եւ կամ օւրիշ պատուաւոր ձեռարուեստ մը։ Ափսոս որ սակաւաթիւ չեն մեր

այն երիտասարդները որոնք իմաստուն ընտրութիւն չեն ընել, եւ իրենց վիճակն ու պարագաները կամ կարողութիւններն ու յարմարութիւնները հաշուելէ աւելի կը մտածեն մանաւանդ անաշխատ ապրուստ մը ձեռք բերել կամ փալլուն եւ փառաւոր համարուած գործի մը գլուխ գտնուիլ։ Ինչպէս որ աղէկ չէ գործի մը մտնել լոկ անոր փալլուն եւ չհաւոր տեսնուելուն համար, նոյնպէս իմաստուն գործ համարուելու չէ աղու մը մէջ տեսնուած արտասովոր մտային եւ հոգեկան կարողութիւններուն ասպարէզ չտալ եւ զանոնք զոհել համեմատաբար հասարակ գործերու եւ արհեստներու։ Այո, գործի ընտրութեան խնդրին մէջ պէտք չէ մոռնալ ծնողներուն պատասխանատուութիւնը։

Է. Զբաղումի կողմանէ զաւակներուն ապագան ապահովող բան մը, որու իրենց անընդհատ օւշադրութիւնը դարձնելու են ծնողները վերայիշեալներէն աւելի, զանոնք Բարեպաշտութեան հօգուտ մեծ մեծցնելուն կարեւորութիւնն է։ Անդրաւոր իրենց մանկութենէն Քրիստոնէութեան գիրին ու հոգիին մէջ կրթուած, ամէն տեսակ մեղքէ զգուշացող եւ Աստուծոյ կամքը իրենց կեանքին կանոն ընել սորված երիտասարդները կրնան վստահիլ կեանքին ծփանքներուն։ Մարդու համար, մանկութենէ պատանեկութեան անցնող տարիները փափուկ ժամանակներ են։ Այս հասակը, ինչպէս որ ներքին սուր զգացումներու եւ փափաքներու արթնցած ժամանակն է, նմանապէս արտաքին միջավայրին ալ փոփոխուելուն ժամանակամիջոցն է։ Երիտասարդը դպրոցի եւ արհեստի աթոթով կրնայ նոր ազդեցութիւններու եւ նոր ընկերներու մէջերը գտնուիլ, կրնայ օտարերէ հեռու տեղ մը երթալ այն տունէն ու քաղաքէն ուր ծնած ու սնած է։ Այնպիսի դիրքի մը մէջ ուր անիկա զերծ է զինք կառավարող նախկին ազդեցութիւններէն, անոր ինչ ընթացք բռնելը իր բարոյական եւ հոգեւոր քայլին հաստատուն ըլլալուն հետ կապուած է։ Այսօրօքն դուրս գտնուած ու Եւրոպա եւ Ամերիկա ինկած մեր օրքան շատ երիտասարդները, ոչ միայն իրենց ապականած են, այլ իրենց համար տածուած կրթական յոյսերը ի դերեւ հանած են։ Ըստ մեզ երիտասարդի մը բարոյական կեանքի փորձութիւններուն դիմագրաւելով անոնց մէջէն ողջամբ անցնելուն միակ պայմանը ճշմարիտ եւ զուտ բարեպաշտութիւնն է։ Աստուածապաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է, որ թէ՛ ներկայ եւ թէ՛ ապագայի կեանքին խոստովանելով ունիւն «Հայրեր, ձեր որդիները մեծցու-

ցէք Տէրոջը վարժութիւնովը ու խրատովը»։

Վերջ բանիս. եթէ ծնողներ հոգ տանին որ իրենց զաւակները մարմնային հաստատուն կազմուածք եւ լուսաւոր միտք ունենան, խօսքի ու գործի մէջ օւղղամիտ եւ պարկեշտ ըլլան, եթէ հոգ տանին որ անոնք աշխատասէր եւ գործունեայ երիտասարդներ ըլլան, եւ զանոնք ի մանկութենէ օկսեալ անոնց հասակին համեմատ պատասխանատու գործերու եւ պաշտօններու վարժեցնեն, եւ իրենց զաւակներուն ձիրքին ու կարողութիւններուն վստահելով եւ անոնց գործերը յարգելով կարող ըլլան անոնց մէջ ներշնչել անձին արժանապատուութեան զգացում եւ աստիճան մը սա համոզումը թէ կարող են անկախաբար գործել եւ, ի վեր քան զամենայն, բանիւ եւ գործով, ուսուցանելով եւ օրինակ հանդիսանալով, անոնց ճշմարիտ Քրիստոնեաներ եւ կրօնասէր ըլլալուն միջոցներ հայթայթեն, կրնան վստահ ըլլալ թէ ապագային մէջ անոնց պիտի չպակտի հանգիստ ապահովող պատուաւոր գործ կամ պաշտօն։

(Թարգմանիչ)

ԴԱՐՄԱՆԵԼԻ ԱՌՏՆԻՆ ԲԱՆԵՐ

Կեանքի պայմանները մայրաքաղաքի եւ գիւղերու, ծովեզեքայ եւ ներքին քաղաքներու մէջ այնքան իրարմէ տարբեր են որ դժուար է մէկ յօդուածով գրել այս նիւթին վրայ։ Այսու ամենայնիւ կրնանք մէկտեղ խորհիլ կարգ մը բաներու վրայ, զորոնք փոխել անհրաժեշտ է ամէն պարագայի մէջ։

Մաքրութեան մասին շատ ըսելիք կայ։ Տեղեր կան ուր մաքրութիւնը բարեպաշտութենէն շատ կարեւոր կը համարուի գործնականապէս։ Սակայն մեծամասնութիւն կը կազմեն այն գիւղերը եւ տունները, ուր շատ քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայուի ուղիղ կենցաղի այս կենսական կողմին։ Մաքրութեան համար՝ անհրաժեշտ է տան մէջ յատուկ տեղեր ունենալ ամէն բանի համար։ Ամաններու, սաներու եւ տապակներու յատուկ դարակներ ըլլալու են։ Դպրոց, գաւաթ եւ պնակ ասոնց հետ խառնուելու չեն։ Այլ զգալ, զանակ եւ պատառաքող դնելու տուփ մը կամ մաքուր կողով մը ըլլալու է։ Իսկ սեղանի խոշոր պնակները դարակներու վրայ շարուելու են կանոնաւոր կարգով, եւ ամէն վայրկեան գործածուելու պատրաստ դիրքի մէջ։ Պնակ լուսալու համար միշտ մօտաւ լաթ մը գործածուելու է, որբելու համար ալ մօտաւ լաթ մը։ Մաքուր բառը կ'օգտագործուի շնորհիւ, վառն զի շատ անգամ գրեթէ աւելի լաւ է պնակները չլուսալ

ու չորքել քան թէ անմաքուր լաթեր գործածել զանոնք մաքրելու համար : Կը խնդրեմ որ ձգէք շատերու վատ սովորութիւնը , որ է գոգնոցով , թաշկինակով եւ ձեռքի հանդիպող ունէ բանով պնակ , դգայ , եւն . օրքել : Հարուստ բայց ոչ շատ մաքուր տան մը հիւրին հարցուեցաւ օր մը թէ՛ ինչ կ'ուզէ նախաճաշի համար : Անմիջապէս մտածեց թէ ո՛րն է ամէնէն մաքուր ուտելիքը : Հաւկըթին մէջ աղտ չկրնար մտնել , ըսաւ իւրովի , եւ ձեռնած երկու հաւկիթ կ'ուզեմ : Կատասխանեց : Բայց աւա՛ղ , երբ հաւկիթները բերուեցան , տանտիրուհին եկաւ դգայ մը բռնած , եւ աշխուժեալ օրքեց զայն իր գոգնոցով : Արդ , երբ նկատուի թէ յաճախ ինչ տեսակ բաներ սրբելու կը գործածուի գոգնոցի մը ծայրը , այն ատեն կարելի է հասկընալ թէ հիւրին ինչ անտանելի բան եղաւ այն դգայով ուտել իր հաւկիթները :

Երբ ընտանիքի մը կարողութիւնը կը ներէ , սեղանի վրայ իւրաքանչիւր անձի համար զատ պնակ եւ գաւաթ դրուելու է առաջին պատեհու թեմամբ : Թէեւ չուզէ մարդ չափազանց կասկածատ ըլլալ ախտերու եւ մանրէներու նկատմամբ , անչուշտ առողջապահական բան մը չէ որ կոկորդի եւ ստամոքսի միջնիւ իօկ թեթեւ տկարութիւն մը ունեցողին դգայը մոնէ միեւնոյն պնակին մէջ , ուրկէ կ'ուտեն ընտանիքին միւս անդամները : Տարակոյս չկայ թէ աւելի ծանր ախտերով վարակուածներ բնաւ չեն վարանիր միեւնոյն պնակէն ուտել եւ միեւնոյն գաւաթէն խմել կատարելապէս առողջներու հետ եւ իրենց ախտը յաճախ անոնց փոխանցել :

Կարողութիւն ունեցողներու տուներուն մէջ , նոյն պատճառով , զատ ննջարաններ հայթայթուելու են ընտանիքին անդամներուն , եւ բոլոր անկողինները մէկտեղ դիզուելու չեն միակ պահարանի մը մէջ : Այլ կերպ մը գտնուելու է ամէն օրգանոնք բաց օդն հանելու եւ զատ զատ պահելու :

Նստելու սենեակին եւ ննջարաններու մէջ գիշեր ցերեկ բաւական օդ ունենալու ամենապարզ խնդիրն անգամ շատ հեղ զանց կ'առնուի : Շատեր անտարակոյս այս պատճառով կը տառապին ջղային , թոքային եւ ստամոքսային հիւանդութիւններէ : Այս կէտին որչափ ուշադրութիւն հրաւիրուի՝ կ'արժէ , մանաւանդ այնպիսի տեղերու համար , ուր ջերմոց եւ քարիւղի ճրագներ կը գործածուին :

Գիւղական տուներու մէջ , ուր տախտակամած հող է , անհանգստութեան եւ հաւանօրէն խոնաւութենէ ծագող հիւանդութիւններու զխաւօր

պատճառ մը գետինը ջուր թափելն է : Մանկիկը կը լուացուի եւ խոշոր տեղ մը թաց կը մնայ : Պնակները կը լուացուին եւ թաց տեղը կը մեծնայ տարածութեամբ : Ազրիւրէն լեցուն կը բերուի ջրի խոշոր սափորը եւ ուժով մը գետին կը գրուի : Արդէն ջուր կը հանէր այն քիչ շատ , հիմա աւելի եւս : Ընտանիքին անդամները մէկիկ մէկիկ կու գան կը խմեն եւ գաւաթին մէջ մնացած ջուրը գետին կը թափեն , այնպէս որ այլեւս ցեխ կը գոյանայ եւ հարկաւ գետնին միւս մասերը չեն կրնար մաքուր պահուիլ : Այդ ցեխատ վայրին շուրջ կը գտնուին յաճախ հողէ ամանները եւ սանները եւ բաները , բրիչներն ու թիւրը , որոնց իւրաքանչիւրը իր տեսակին համեմատ ուրոյն եւ յարմար տեղ ունենալու էր :

Ո՛րքան զուարճալի եւ միանգամայն ցաւալի է տեսնել տանը մեծ տղան , որ ներս կու գայ եւ եւ երկար փնտռութեք ետեւ կը գոչէ յաւսանատութեամբ , «Ո՛ւր է սանտրը» կամ , «Ո՛ւր է անձեռոցը (խալիու)» : Նախ , սանտրին եւ անձեռոցին համար յատուկ տապրակ մը կախուած կամ գալ մը գամուած ըլլալու է պատին վրայ , եւ պէտք չէ օր երեմին հարօին փայլուն նոր անտուկին ետեւը փոշիին մէջ գտնուին , երեմին ալ Իւրօին (թոնիր) վրայ կամ պնակադարանին մէջ : Երկրորդ , սանտրը եւ անձեռոցը հասարակաց ըլլալու չեն սեւէ տան մէջ , այլ իւրաքանչիւր անդամ իր յատուկ սանտրը եւ անձեռոցը ունենալու է , միշտ իրեն համար պահուող մասնաւոր տեղ մը : Դարձեալ չեղտելու ենք թէ ոչ մաքուր եւ ոչ առողջապահական բան է իրարու սանտր եւ անձեռոց գործածել :

Ո՛րքան անհրաժեշտ է ամբողջ ընտանիքին համար առաւօտները օրօշ ժամանակ մը ելլել անկողնէն , եւ նախաճաշի , կէսօրի եւ երեկոյեան սեղաններուն համար որոշ ժամեր ունենալ : Ոչ միայն օրուան գործը աւելի յաջող ընթացք մը կ'ստանայ անորոշ ժամեր ճաշ չընելով , այլ եւ ստամոքսը կը վարժուի յարմար ժամերուն կերակուր սպասել եւ մարտելու պատրաստ գտնուիլ :

Պառկելու համար ալ որոշ ժամ մը պէտք է ունենալ : Ընտանիքներէ ոմանց գրեթէ միշտ կէսգիշեր նստելու եւ պարագ խօսքերով ժամանակ վատնելու սովորութիւնը շատ վնասակար է եւ յօգնութիւն ու բթամտութիւն կը պատճառէ , այնպէս որ հետեւեալ օրուան աշխատութիւնը կամաց ու ծանր յառաջ կ'երթայ : Գիշերային ամէն աշխատութեան առջեւ կարելի է առնել : Անշուշտ շատ վնասակար բան է որ խոշոր ընտանիքի մը մայրն ու հարսները գիշերն ի բուն աշխատին

լուացք ընելով եւ հաց կամ Գաւառի եփելով : Խնայագիտական չէ այս բնաւ : Բանգի այսպիսի անպատշաճ ժամերու դժնդակ աշխատութեամբ շուտ կ'սպառի մարդկային ուժը : Գիշ մը նախահագու-թեամբ կարելի է ազատիլ աշխատութեան այսպիսի անբանաւոր ժամերէ : Աշխատութեան գիշերէ մը ետքը ցերեկը ո՞րչափ յաճախ կը թթուի մարդուս դէմքը եւ տունը կը լեցուի բարկութեան ու յան-դիմանութեան ձայնով : Այսպիսի յագնութեան պատճառով մեղքերու մէջ ինկած ենք :

Ծնողներ զգոյշ ըլլալու են որ աղու մը խե-ռութիւնները, այլանդակ պահանջումները չտիրեն տունին : Սուրճ եւ թէյ անշուշտ վնասակար են պղտիկներուն : Սակայն շատ անգամ տղան կը պա-հանջէ ասոնք, եւ մայրը տեղի կու տայ : Կամ տղան դանակ կ'ուզէ եւ անդադար ամէն կողմ կը ճոճէ զայն՝ ամէն մարդու խաղաղութիւնն ու հանգիստը աւերելով : Գիշ մը խստութիւն եւ հաստատամտու-թիւն կը բաւեն անկարելիութեան մասնել այս բաները, որոնք յաճախ տեղի կ'առնեն այսպիսի տուններու մէջ ուր վարչութիւն չկայ :

Այր եւ կին զգուշանալու են ոչինչ բաներու վրայ վիճելէ կամ կռուելէ՝ մանաւանդ աղայոց առ-ջեւ : Բան մը չկայ, որով նոյնչափ օտրվին ասոնք չյարգել իրենց ծնողները, կամ անոնց անվայել ըն-թացքին հետեւիլ նոյնչափ արագ, որչափ լսելով անոնց այս տարօրինակ արարքները : Պէտք է տան մէջ միշտ զգուշանալ խիստ եւ բարձր ձայներէ : Ասոնք կը յագնեն ուղեղը եւ ամբողջ ջղային դրութիւնը, միեւնոյն ժամանակ անվայել են Գրիս-տոնէին կամ նոյն իսկ այնպիսի մէկուն որ կը պարծի թէ կիրթ ու քաղաքավար է : Չկայ բան մը որ անոյշ ու հանդարտեցնող ձայնէ մը աւելի հան-գիստ տայ եւ օգտակար ըլլայ տան մը : Երբ քա-ղաքավարութիւն ըլլայ ամէնուն, նոյն իսկ տղա-յոց, նկատմամբ եւ պղտիկներու կողմէ մեծերու նկատմամբ յարգանք, տունը բարեկարգ, զուարթ ու երջանիկ կ'ըլլայ :

Երկիւղի, հիւանդութեան եւ ստորին բաներու վրայ ամէն խօսակցութենէ պէտք է զգուշանալ աղայոց առջեւ : Այսպիսի խօսքեր չար երեւակա-յութիւններ կը ցանեն անոնց միտքերուն մէջ եւ չեն մոռցուիր բնաւ : Արդարեւ ցաւալի է տեսնել թէ ծնողներէ շատեր ո՞րչափ քիչ գաղափար ունին այսպիսի բաներու վրայ : Կիներ ամենափափուկ խնդիրներու վրայ խօսիլ կը ձեռնարկեն բաւական մեծ մանչերու կամ աղջիկներու քով : Բաւական մեծ մանչեր բաղնիք կ'երթան կիներու հետ, եւ այս երկու բաները պղտիկներուն առիթ կու տան

իրենց տարիքէն վեր բաներու տեղեկանալու : Տա-րակոյս չկայ թէ մեծ խնամքով պէտք է զգուշա-նալ այս բաներէն, որպէս զի պղտիկներու սիրտե-րը չարատաւորութիւն եւ չաղատիւն : Անկարելի է լիովին ցոյց տալ վնասը, զոր աղայոց ամբողջ կեանքը կը կրէ, եթէ խնամով չպահուին անոնք չարէ եւ անմաքութենէ : Ձեր խաբեքայութեամբ անոնց ստախոսութիւն սորվեցնելն ալ չարիքներու նոյն կարգին կը պատկանի : Լոկ զուարճութեան համար մանկիկի մը ուրիշի զարնել օտրվեցնելն ալ կոչու ու բիրտ ընթացքի մը օերմը ցանել է ապագային համար եւ բնաւ պէտք չէ թոյլատրել :

Կ'ուզէի ընտանիքներու բոլոր գլուխներն հրա-ւիրել որ տանը դեռահաս կիներու եւ օրիորդնե-րու պէտքերուն նկատմամբ անհոգութենէ զգու-շանան : Ո՞րչափ անգամներ ասոնք, նոյն իսկ երբ տկար ու անհանգիստ են, հանգիստ նստելու տեղ մը չունին, վազն զի այրերը կամ մանչերը կը գրաւեն լաւագոյն տեղերը : Ո՞րչափ անգամներ ասոնց պարտուպատշաճ կերակուր պատրաստելու, պտոյտներ կազմակերպելու, յարմար ժամանակներ զանոնք պառկեցնելու, անոնց հարկ եղած դեղերն առնելու, Սուրբ Գիրք կարդալու, եկեղեցի եւ կի-րալիսօրեայ զպրօց երթալու խնդիրը բոլորովին կ'անտեսուի տանուտիրոջ կողմէ : Այս զանցա-ռութեան առջեւն առնելու համար պէտք է կանո-նաւորապէս օրը երկու անգամ ընտանեկան աղօթք ընել, որով ընտանիքին իւրաքանչիւր անդամը ընտանիքի պետին կը ներկայանայ եւ կարելի կ'ըլ-լայ հարցումներ ընել ու իմանալ բաներուն բուն կացութիւնը : Վայց թէ որ մէկը իրեններուն ու մանաւանդ իր ընտանեացը հօգ չտանիր, անկա հաւատքը ուրացած է, ու անհաւատէ մըն ալ գէշ է : »

Գաւառ

Թղթիցի Աւետիքեի

ՓՈՔՐ ՔԱՐՈՉԳԻՐԻ Ի ՊԵՏԱ ԺՈՂՈՎՐԴԱՆ

Տպագրութիւն վ. եւ Հ. Տէր Ներսէսեան, Կ. պոլիս, 1905. էջ 345, գին 3 դահ. : Թ. Թաւաշան-ճեան էֆ. երկուքուկէս տարի առաջ քարոզի մը-ցում մը բացաւ Հայ Եկեղեցւոյ պաշտօնէութեան համար : Մրցանակներն էին 1 առաջին 500 ֆրանք, 2 երկրորդ 200ական, 4 երրորդ 100ական, 4 չոր-րորդ 50ական եւ 6 հինգերորդ գովեստի յիշատա-կութիւն : Այս մրցանակներուն արժանացած 21 քարոզներ կը բովանդակին սոյն գրքին մէջ :

Գրիստ. Ե. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 9³ (Ը. Թ.) ի Րէթթ, Գուստափու : Իւսկիւտար, ժողովարանին մէջ, ժամ 6¹ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաքի Եւրոպական վեհապետները հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեցին Վեհ. Սուլթանին շնորհաւորական հեռագիրներուն համար, զորոնք ուղղած էր Եւրոպական ամանորի առիթով: — Անատոլի երկաթուղիի ընկերութիւնը եւ քարափի ու նաւահանգստի ընկերութիւնը Հայտարարչայի քարափին վրայ, ի հաշիւ Ութիւր առեւտրական տան, արմտիքի ամբարանոց մը շինել տուին, որ 5,000 տակառաչափ տարողութիւն ունի: Կը խորհուրդ առար ժողովուրդը երկու ամբարանոց ալ շինել 20ական հազար տակառաչափ արմտիք պարունակելու տարողութեամբ: Երբ առանց ալ շինուին, Անատոլի երկաթուղիի ընկերութիւնը 57,000 տակառաչափ արմտիք պահելու ամբարանոց պիտի ունենայ: — Անցեալ շաբթու Կայս. պալատան ստալին քարտուղարութեան պաշտօնարանին մէջ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ գործերու նախարարութեան խորհրդական Նէճիպ Մէլիամէ փաշայի յանձնուեցաւ Կայս. Մէնշուրը, որով Վէզիրութեան աստիճան կը շնորհուր անոր ի վարձ իր հաւատարմական ծառայութիւններուն: — Հայտարարչայի եւ Պէշկիթալի միջեւ շագնաւային երթեւեկի հաստատումը արտօնուեցաւ Կայս. հրամանագրով: Երթեւեկները պիտի սկսին ի ժողով, առ այժմ օրը եօթն անգամ: — Փրանսացի Ժողով Ժիռառ, որ ձեռնարկած է աշխարհիս չըլանն ընել հետիոտն, մայրաքաղաքս հասաւ: Պրուսիէ մեկնած է 1901 Մարտ 1ին առանց նիւթական սեւէ միջոցի եւ անցած է Հիւսիսային Եւրոպայէ, Սիպերիայէ, Գորէայէ, Ճափոնէ, Միաց. Նահանգներէն, Մեքսիքոյ, Բուլգարի, Մարսի, Ալժիրիայէ, Թունիզի, Տրիպոլի, Եգիպտոսէ եւ Պաղեստինէ: Բանախօսութիւններ կ'ընէ ուր որ կանգ առնէ: — Աֆղանիստանի Էմիրին որդին Մէհմէտ Խան մայրաքաղաքս կը գտնուի, եւ տեսակցութիւններ ունեցաւ Արտաքին գործերու նախարարին ու խորհրդականին հետ:

Նահանգներ. Բուսթիլի երեք նահանգներու Ընդհ. քննիչ Հիւսիս փաշայի նախագահութեամբ ելեւմտական յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որու անգամ կարգուեցաւ պետական պաշտօնատարներու ելեւմտական քննիչ եւ ելեւմտական Խորհրդի անգամ Ջիյա պէյ: — Բուսթիլի երեք նահանգներու Ընդհ. քննիչին ականակուո իմթիյազ պատուանշան շնորհուեցաւ: — Ելեւմտական բարձր յանձնաժողովը

կուսակալներու եւ ամէն կարգի կառավարիչներու հրահանգ տուաւ տուրքերու գանձման հոգ տանելու համար: Ամէն ամիս գաւառներէն տեղեկագիր պիտի զրկուի գանձուած գումարներուն նկատմամբ: — Պրուսայի կեդրոնական գաւառին եւ Գարաթի գաւառին ձիթապողի տառանորդը 45,000 սեկիի վարձակալութեան տրուած է: — Պրուսայի մէջ ելեկտրաշարժ կամ ձիաքաղ թրամուէյ հաստատելու արտօնութիւն խնդրուած է, եւ խնդրը ձեռնհաս իշխանութենէն քննուելով տեղեկագրուած է Բ. Դրան: — Կայս. սնն հրամանագրին համաձայն, որով կը հրամայուի նահանգներու կեդրոնական քաղաքներուն մէջ ցուցահանդէսներ բանալ տեղային վաճառականութեան, երկրագործութեան եւ արհեստներու զարգացման զարկ տալու համար, Պրուսայի մէջ ալ ցուցահանդէս մը պիտի բացուի Կայս. գահակալութեան յառաջիկայ տարեդարձին օրը տեղւոյն Խաթալիէ քաղաքային վարժարանին կից շինուած յաւելուածական մասին մէջ: Արդէն իսկ յանձնաժողով մը կազմուած է նախագահութեամբ կուսակալին: — Որոշուած է հազորդակցութիւններու դիւրութեան համար հեռագրական կայան մը հաստատել Կիւմիւշխանէ գաւառակի կեդրոն Էրտէսի մէջ: — Կայս. հրաման մը կ'արտօնէ Պէշկիթի լճին մէջ որոսացուած ձուկերը աղելու համար ձկնարան մը եւ աւազան մը շինել հոն: — Պէշկիթի մէջ կառուցանելի Արհեստագործական Համիալիէ վարժարանին համար չըրջականներէն բերուած քարը, կիրը, եւն. անմաքս պիտի ընդունուին: — Իւսկիւպի բերդարգեալներուն ձեռամբ հանուած քարերուն մէջ երբեմն կը գտնուին ոստանք, որոնց վրայ գիր կայ: Հրամայուեցաւ որ այդպիսի քարեր այսուհետեւ տեղւոյն Խաթալիէ վարժարանին թանգարանը փոխադրուին: — Սէլանիկի մաքսատան ներածումներու ձեւերին Նոյի հազարթը 18,000 սեկիի հասած է:

Այլապէս. Պաթուէ իբր 1,000 Իսլամ գաղթական եկան Թուրքիոյ մէջ հաստատուելու համար, եւ Կայս. հրամանով միջոցներ ձեռք առնուեցան անոնց հանգստութեան համար: Գոնեայի գաւառաթերթը կը գրէ թէ Գոնեայի զօրաբաժնի հրամանատար փաշային յանձնարարուած է հսկել գաղթականներու յանձնաժողովին, որպէս զի վերջերս ժամանող Իսլամ գաղթականները ամէն հանգստութիւն վայելին ըստ հրամանի Վեհ. Սուլթանին: Հանրօգուտ գործերու նախարարութիւնն ալ Անատոլի Երկաթուղիի ընկերութեան գրեց զիւրութիւններ ընծայել գաղթականներու փոխադրութեան: Տնօրէնը պատասխանեց թէ արդէն իսկ

պատուէր տրուած է զանոնք զեղչեալ գիներով փոխադրելու համար: — Զեռնհատ պաշտօնարանը որոշեց թէ, երբ անձ մը իր անցագիրը արձանագրել չտայ պայմանաժամին լրանալուն, անոր անցագիրը պիտի առնուի եւ տեղային կառավարութեան յանձնուի: — Թղթատարական եւ հեռագրական վերատեսչութիւնը որոշեց ներքին թղթատարութեան վարձքի սակը զեղչել եւ նամակներէ առնուած 40 փարայի վարձքը 20 փարայի իջեցնել, թղթատարական քարտերն ալ 10 փարայի: Սոյն որոշման գործադրութեան համար արտօնութիւն խնդրած է բարձրագոյն իշխանութիւնէն: — Օտար վիճակահանութիւններու տոմսերուն տարածման առջեւն առնելու համար որոշուած է Երկրագործական Դրամատան միջոցով պարզեաւոր վիճակահանութիւն մը կազմակերպել եւ հասոյթը Հիճաղի երկաթուղիին եւ գաղթականներու յանձնաժողովի մետուկին յատկացնել: — Ռուսեւճափոնական պատերազմին հետեւելու համար Օսմ. զինուորական կցորդի պաշտօնով զրկուած Զօր. Փէրթէվ փաշա Քէօնիկպէրկ հասած է եւ հիւր է իր ռազմագէտ վարպետին, Յոն տէր Կօլլ փաշայի: — Տրէզորնի Դրամատունը որոշած է մասնաճիւղ մը բանալ Գահիրէի մէջ: — Եգիպտոս ներածելի ածուխի, ատաղձի, քարիւղի, կովի, այծի, ոչխարի, եւն. մաքսը Կարիւրին 4ի իջուցուած է:

Բողոք. Ժող. Ընտանեկան նիւթեր շօշափող մէկ
երկու յօդուածներ զորոնք կ'աւելինք ու կը յու-
սայինք այս թուով հրատարակել՝ ստիպուեցանք
ուրիշ թիւի մը պահել տեղւոյ անձկութեան պատ-
ճառով, Յառաջիկայ շաբթու մեր թերթը գլխա-
ւորապէս Ծննդեան յատուկ յօդուածներ պիտի
պարունակէ, — Յառաջիկայ շաբթու Միաբանական
Ազօթքի փողօշներ պիտի ըլլան Աւետ. բոլոր եկե-
ղեցիներուն մէջ, Կ. պոլսոյ Աւետարանականներուն
ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մայրաքաղաքիս ա-
ռօթափողօշներուն վերաբերեալ ծանուցման, որ
կ'երեւի թերթիս ծածկօցին վրայ, — Կոյրերու
Սուրբ Դրոց հրատարակման համար Խմբագրու-
թեանս հառաւ 56 դահ. Ատաբաղարցի բարեկամէ
մը, 20 դահ. ալ Այնթապի Հայիկ եկեղեցիին մէկ
անդամուհիէն :

Հայ Լուս. Ժող. Պողոս փաշա Նուպար յանձն առած է Գահիրէի մէջ կառուցանելի Հայ վարժա- րանին համար անհրաժեշտ եղած գումարին պա- կասը լրացնել այն 40,000 ոսկիէն, զոր ինք Առեւ- տրական վարժարանի մը շինութեան յատկացու- ցած է: — Պուկլարիոյ մէջ քահանայ ձեռնադ- րելու եւ դպրոցական գործեր վարելու համար

պէտք տեսնուած է չըջիկ հովիւ մը կարգելու : Տ. Մովսէս Եպսկ. Կէօմբիւքճեան այդ պաշտօնին կոչուեցաւ : — Շարաթ գիշեր Իւսկիւտարի Պէրպէրեան Վարժարանին մէջ հրդեհ ծագեցաւ, բայց ժամանակին զգացուեցաւ եւ հասած օգնութիւններուն շնորհիւ շուտ մարուեցաւ : — Տ. Մկրտիչ Վրդ. Չլդատեան, որ անցեալները Հապէշաստան զրկուեցաւ իրբեւ հոգեւոր հովիւ եւ վերջերս վարդապետ ձեռնադրուեցաւ Պատրիարք Հօրմէն, քանի մը օր առաջ իր քնակաբանին Ռէշ վիրաւորուեցաւ վարձակալուհիին ձեռամբ, որ նոյն տան մէջ կը բնակի : Այս ցաւալի դէպքին առիթ տուող բանը կ'ամօջնէ եւ կը խորեցնէ ամէն անհատ, որ կը սիրէ եկեղեցին եւ կը յարգէ հոգեւոր պաշտօնեաները : Առաքեալներուն օրէն ի վեր անարժաններ կը գտնուին հոգեւոր պաշտօնեաներուն մէջ, եւ այս միշտ ամօթ բերած է եկեղեցիին : Սակայն եկեղեցին իր անունը մաքուր պահած է՝ իր խորին տհաճութիւնը ցոյց տալով այդպիսիներուն եւ մինչեւ անգամ զանոնք իր հաղորդութենէն վտարելով : Կը յուսանք որ հիմա ալ եկեղեցւոյ հոգեւոր վարչութիւնը պարտուպատշաճը տնօրինէ՝ եկեղեցիին անունը մաքուր պահելու համար : — Պատրիարք Հօր քայր եւ Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի կողակից Տիկին Ագապի Տէր Ներսէսեան այս շաբթու մեռաւ յետ կարճատեւ հիւռնոցութեան :

Թայե Ժող. Եզրիպտոսի նշանաւոր հարուստներէն Մ. Զէրվոնտաքի, հարիւրին 2 առկոտով 100,000 ոսկի փոխ տալով Երուսաղէմի Պատրիարքարանին, յաջողած է թիթեւեցնել անոր դրամական տագնապը : Արդէն իբր ամիս մը առաջ ալ 1,000 ոսկիի նպաստ մը ստեւած էր նոյն վանքին :

Աւելացրակէն հրապարակէ. Դեկ. 30 (Ն. Տ.) Օ. Ո. 100
Յարկն, Անաստուռ կրծք, կը 80-81 դահ., Անգղիկն.
Քաշը 39-39½ փր., ըն- 111-112, Բիզոն 42½ ֆր.:
տիւր, 42-42½. Լոբիւ, Սննդ. 235-245.
Ալբ-ը, Էսքիշէիւր գըր- Սեւ ծով 185-195 :
մա, պարկը 76-77 դահ., Սիւն-ը, Պալքէտիւր քաշը
Օտեռա (Ա) 94-99, (Բ) 48-50 փր. :
90-94, (Գ) 80-88 : Թիֆլիս, Էնկիւրի-եղազ-
Գարի-ը, Ռուս. Պոլսոյ ղաա քաշը 17½-18 դահ. :
համար զոյգ թիթեղ 35 Բուրք, Անաստուռ գըրի-
Շոտաւ, Թրիէսթէ կեն- մա քաշը 7½ դահ. :
դինարը 82 դահ. : Բաֆա-ի, Առանա քաշը
Սուրճ, 100 քաշը 5 $\frac{9}{10}$ 6½ դահ. :
6 $\frac{6}{10}$ ոսկի : Ափսոս, Գարահիւտար, Պա-
Բէնէ, Եգիպտոսն., պար- լքէտիւր 125-127 :
Դրամակոն. Դեկ. 23/5 Յունիկ.

Օսմ. Միաց. Օ. Ո.	99 19	Բուսկ. Երկկդ. Ֆր.	135 25
Մէճիտիյէ	108 06	Նարուէն	87 20
Մէթալիք	101 10	Գրիմից	50 35
Մանր արծաթ	104 10	Անգլ. սսկի	109 31
Ռուսիոյ բալ	90 20	Մանէթ	8 69

ԱՐՏԱԳԻՆ

Յրանա . Ազգային ժողովը, որ Մերակոյտի եւ Երեսփ. ժողովի անդամներէն կը բաղկանայ, Յունվ. 15ին կամ 16ին պիտի գումարի Հանրապետութեան նոր Նախագահը ընտրելու համար : Թէեւ արդի կազմական օրէնքը 30 տարիէ հետէ կը գործադրուի, ոչ մէկ Նախագահ պաշտօնի վրայ գըտնուած է իր յաջորդին ընտրութեան պահուն : Բայց Մ. Լուպէէ, միայն Մ. Կրէվի լրացուցած է իր պաշտօնավարութեան եօթնամեայ շրջանը, եւ ան վերընտրուեցաւ : Մ. Քարնօ եւ Մ. Ֆէլիքս Ֆոռ պաշտօնի վրայ մեղան, Մ. Քաղիմիր Փէրիէ հրաժարեցաւ, նմանապէս Մ. Կրէվի իր պաշտօնավարութեան երկրորդ շրջանին մէջ : Նոր Նախագահը, Յունվ.ին ընտրուելով հանդերձ, հասարակ քաղաքացի կը մնայ մինչեւ որ Փետր. ամսոյ մէջ վեհապետական իշխանութիւնը անոր յանձնուի իր նախորդէն : Առ այժմ հրապարակի վրայ միայն երկու ընտրելի կայ նախագահութեան համար : Մին է Մերակոյտի նախագահ Մ. Ֆալիէռ, միւսը Երեսփ. ժողովի նախագահ Մ. Տոմէ : Սակայն կը կարծուի թէ քուէներ պիտի տրուին Մ. Պուրժուայի, Մ. Տէչանէլի եւ Մ. Բուվիէի : Եւ որովհետեւ յաջող ընտրելին ունենալու է ոչ միայն տրուած քուէներուն, այլ եւ քուէարկուներու համագումարին մեծամասնութիւնը, կը կարծուի թէ քանի մը անգամ հարկ պիտի ըլլայ քուէարկելի վերջնական ընտրութիւն մը կատարելու համար : Սիւնաբի թղթակիցը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ սակեալին թէ նշանաւորագոյն երեք ընտրելիներն ալ, Մ. Ֆալիէռ, Մ. Տոմէ եւ Մ. Պուրժուա, զազատ որմնադիրք են, եւ կզերականները ասոնց օեւէ միոյն քուէ տալով՝ եկեղեցական իշխանութիւններուն կողմէ մերժուած մէկուն քուէ տուած պիտի ըլլան :

Մարտիան ինքիւն . Մարտի Արտաքին գործերու նախարարը պաշտօնապէս տեղեկութիւն ստացաւ Սպանիական դեպքանէն թէ դեսպանաժողովը Էլճէզիրասի մէջ պիտի սկսի Յունվ. 16ին : Այս մասին Ֆրանսական եւ Գերմանական կառավարութիւններուն միջեւ պաշտօնազրեք փոխանակուեցան եւ կը կարծուի թէ երկուքն ալ պիտի ընդունին Սպանիոյ կողմէ ընտրուած այս թուականը : Թերթերը լեցուն են սապիսի գրոյցներով թէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ շարունակ ընդհարում կայ Մարտիան խնդրին պատճառով : Այդ գրոյցներէն ոմանց համեմատ Եւրոպայի խաղաղութիւնը վտանգաւոր վիճակի մէջ է : Մինչեւ որ դեսպա-

նաժողովը գումարի եւ անհամաձայնութեամբ վերջանայ, պէտք է շատ կարեւորութիւն ընծայել այս տագնապեցուցիչ լուրերուն : Թաւ կ'ըսէ թէ վստահելի աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Վիլհէլմ կայսրը վերջերս սապէս խօսած է . «Ճշմարիտ է՝ թէ ես պատերազմասէրներու խումբէ մը շրջապատուած եմ, եթէ այդպիսի խումբ գտնուէր իսկ, ազդեցութիւն պիտի չունենար : Ինծի կը պատկանի որոշում տալ : Ես պատերազմ չեմ ուզեր, վասն զի կը հաւատամ թէ պատերազմիւ հակառակ պիտի ըլլայ պարտականութեան հանդէպ Աստուծոյս եւ ժողովրդիս : Մ. Տէլքասէ նեղացուց զիս վիրաւորիչ հանգամանք ունեցող ինչ ինչ արարքներով : Բայց լիովին կը յարգեմ Մ. Բուվիէի հնարամտութիւնը եւ հաստատամտութիւնը » Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Մ. Պիհուռ Դեղին Տետրակին մէջ երեւցող իր մէկ հեռագրով ըսած է թէ կայսրը պատերազմասէրներէ շրջապատուած է, եւ կայսրն ահա այդ խօսքին կ'ակնարկէ : Կայսեր ճառէն ետքը յայտարարուած է թէ Մ. Պիհուռի պաշտօնանկութիւնն անխուսափելի է, եւ կ'ըսուի թէ Մ. Պուրժուա անուանուած է անոր յաջորդ, թէեւ Փարիզեան հեռագիր մը կը հերքէ այս լուրը : Մարտիան վէճին վրայ Գերմանական Սպիտակ Տետրակ մը պիտի հրատարակուի եւ հաւանօրէն հրապարակ պիտի ելլէ Յունվ.ի մէջտեղերը : Գերմանական բարձր շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Ֆրանսա տակաւին այնպիսի բացառիկ իրաւունքներ կը պահանջէ Մարտի մէջ, որոնք անհամաձայն են բաց դրան քաղաքականութեան : Գերմանիա կը ճանչնայ թէ Ֆրանսա, Ալժէրիոյ մօտութեան պատճառով, բացառիկ իրաւունքներ ունի Մարտի մէջ : Բայց այդ իրաւունքները Մարտիան այն գաւառներուն մէջ միայն գոյութիւն ունին, որոնք Ալժէրիոյ սահմանակից են : Եւ Գերմանիա չկրնար հաւանիլ որ Մարտի մէջ հաստատուելի ոտակականական նոր ոյժը Ֆրանսական հսկողութեան տակ ըլլայ այն նահանգներէն դուրս : Գերմանիա կը պնդէ թէ ամբողջ Մարտի ոտակականութիւնը միայն մէկ տէրութեան հսկողութեան ենթարկելը բաց դրան քաղաքականութեան անհամաձայն է : Օտար ոտակականութեան այս հսկողութեան խնդիրը հաւանօրէն դժուարագոյն խնդիրը պիտի ըլլայ յառաջիկայ դեսպանախօսքի մէջ : Ֆրանսա, կ'ըսեն Գերմանական թերթերը, կ'սպասէ որ դեսպանախօսքի դրը իրեն հրաման տայ ըստ քմաց կառավարելու զՄարտի : Ասոր թոյլ պիտի չտայ Գերմանիա : Սպանիոյ վարչապետ Սինեոր Մորէթի յայտարարութիւնը, թէ Սպանիա Ֆրանսայի

եւ Անգղիոյ պիտի գործակեր Մարտեան գործին մէջ, Գերմանիոյ վերաւորիչ կը համարուի : Ս. Գաւնիոյ Արտաքին գործերու նախարար Այմոտովարի դուքսը պիտի նախապահէ ղեկավարութեան հարցին :

Այլապէս, Լոնտոնի գաւառական խորհրդին նախագահ Սըր Էտուին Քորնուոլ, որ կրնայ մեծ Լոնտոնի Բաղադրապետը կոչուիլ, Լոնտոնի եւ Փարիզի թաղապետական խորհուրդներուն միջեւ փոխանակուած այցելութիւններու օգուտները նկատելով, կը խորհի մայրաքաղաքներու համաժողով մը տաճարկել, ուր վերոյիշեալ երկու մայրաքաղաքներուն նման քաղաքներու, այն է՝ Կ. պոլսոյ, Վիէնայի, Պերլինի, Նիւ Եորքի, Շիքագօի, եւն. պատուիրակներ ներկայ ըլլան եւ զատուարակութեան, փողոցներու բարեփոխման, թրամուէյի, կայտաւորի, հրշիջոյցներու եւ այլ հանրային շահեկանութիւն ունեցող խնդիրներու վրայ խորհրդակցին : — Վստիկան կը ծանուցանէ Եկեղեցւոյ եւ Պետութեան բաժանման վրայ 300 էջով դիքքի մը հրատարակումը : Գիրքին նպատակն է ցոյց տալ թէ այդ բաժանման պատասխանատուն Ֆրանսայի Կառավարութիւնն է : Ֆրանսական նախարարութիւններէն ոմանց հակակզերական աշխարհավարութեան ակնարկութիւն կ'ըլլայ եւ Սը. Աթոռին վրայ եղած ամբաստանութիւններ ի նկատ կ'առնուին : — Անգղիական նաւահանգիստներ ժամանող օտարականներու ըննութեան վերաբերեալ կանոնադրեր հրատարակուեցաւ : Անգղիոյ մէջ 13 նաւահանգիստ կայ, ուր 12է աւելի երրորդ կարգի ուղեւոր բերող նաւեր պիտի կրնան իրենց ուղեւորները ցամաք հանել : Օտարականն ընդունուելու համար առնուազն 5 Անգլ. օսկի ունենալու է եւ իրմէ կախում ունեցող իւրաքանչիւր անձի համար ալ 2 Անգլ. օսկի : Ինքզինք եւ իրենները վայելչապէս ապրեցնելու միջոցները ձեռք բերելու դիրք ունենալու է : Տխմար կամ այնպիսի հիւանդ մը ըլլալու չէ որ ուրիշի նպատակ կարօտ աղքատ մը ըլլայ : Նաեւ քաղաքական հանգամանք չունեցող ռճրի համար դատապարտուած ըլլալու չէ օտար երկրի մը մէջ : — Աւելի քան 20 տարիէ ի վեր Սիւնդերլէնդ կ'առնէինք մեր արտաքին լուրերուն պատրաստութեան համար : Բայց անոր խմբագրական մարմինն վերջին փոփոխումէն ի վեր առաջնութեան չափ լաւ թերթ մը չթուիր մեզի : Տարեմուտէն եկեալ Թայմ կ'առնենք անոր տեղ : — Սաղաղութեան յոյսերը, որոնցմով կ'սկսի Նոր Տարին, հետեւեալ երկու հատուածներէն կը տեսնուին : Առաջինը Ֆիլիքսե առնուած է, ուր կ'ըսէ յօդուածագիրը. «Համոզուած եմ թէ չափազան-

ցութիւն չեմ բնեք, երբ բոեմ թէ Ռուսիոյ եւ Անգղիոյ միջեւ բարեօք հասկցողութեան մը հիմարդ արդէն իսկ գտնուած էին, երբ Սըր Չարլզ Հարտինկ Սը. Փեթըրսպուրկի Անգղիական դեսպանատունէն մեկնեցաւ Լոնտոն գալու համար : Յետոյ յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ երբ Ռուս կառավարութիւնը պատրաստ ըլլայ ճիշդ ուշադրութիւնը արտաքին գործերու դարձնել, ակըգբամբ օրոշուած համաձայնութիւնը անմիջապէս պիտի կնքուի Անկլեֆթընտական համաձայնութեան հիմքերուն վրայ, այսինքն պայմանագիր երկու տէրութիւններուն կողմէ փոխադարձ զիջումներով : Միւս հատուածը կը բաղկանայ քանի մը խօսքերէ գործնք կ'ըսուի թէ Էտուրտ թաղաւորը խօսած է Լոնտոնի կարճ այցելութիւն մը տուող Ֆրանսացի պետական անձնաւորութեան մը. «Պատճառ ունիմ հաւատարմութեւ Եւրոպական ցամաքին վրայ տպաւորութիւնն ինչ ալ ըլլայ, ոչ մէկ ազգ իրականապէս խորհած է խռովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը, եւ վստահ եմ թէ ոչ մէկ ազգ կը խորհի զայն խանգարել այս պահուն : Նոր նախարարութիւնը եւ իր պետը Սըր Հէնրի Գէյմպըլ Պէնըրմէն խաղաղասիրական անկեղծ զգացումներով տողորուած են : Գալով Ֆրանքեւանգղիական յարաբերութիւններուն, ոչինչ պիտի փոխուի : Բոլոր նախարարները, ի մասնաւորի Արտաքին գործերու նախարար Սըր Էտուրտ Կրէյ, հաստատուն բարեկամներ են Ֆրանսայի, նաեւ հաւատարիմ ու համոզուած ջատագով օրաւոր համաձայնութեան : Անգղիա նախորդ նախարարութիւններու օրով ջանաց մերձեցում մը յառաջ բերել Ռուսիոյ հետ : Արդի նախարարութիւնը մտադիր է որչափ կարելի է շարունակել եւ աւելցնել այդ մերձեցումը, այնպէս որ թիւրիմացութեան ամէն պատճառներ եւ շահերու ամէն ընդհարումներ ամբողջովին վերացուին երկու պետութիւններուն մէջտեղէն : Թայմի նոյն թիւին մէջ, որմէ կը քաղենք այս հատուածները, կը կարդանք թէ Համպուրկի եւ Ֆրանքֆորթի մէջ հոյակապ ցոյցեր կ'ըլլան Գերմանիոյ եւ Անգղիոյ փոխադարձ յարաբերութիւններուն ամրացման ի նպատակ : — Նիւ Եորքի քաղաքապետը, թէեւ Թամմին կոչուած զեզծ կուսակցութեան իբրեւ մարդն ընտրուեցաւ, գրեթէ բոլորովին զատուեցաւ այդ կուսակցութենէն եւ քաղաքային այնպիսի պաշտօններու, որոնց մարդիկն անուանել իրեն կը պատկանի, այնպիսի անձեր կոչեց, որոնք իր քաղաքական հակառակորդներուն իսկ վկայութեամբ ընտիր մարդիկ են :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ե ԵԱՐԱՆԻ Ա. ԵԱՐԱՐ ԳՈՏԱՆԵՆ

Ֆինանսները եղողոյն Ամերիկացի խան

ՄԻՍԻՈՆԱՐԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Մանա-որդէս շէշէալ էիւեր

Ուշադրութիւն կը հրաւիրուի հետեւեալ Հայե-
րէն եւ Թուրքերէն գիրքերու գնդէալ գիններուն .

1. Հայերէն	էջ	նախկին	արդի	
թ. 604 Կամբ	314	8	դհ.	2. 20
« 633 Սր. Հոգիին				
Դործը	172	1	«	20
« 634 Հաւատք	80	1	«	20
« 670 Հենրիկոս	202	Թղթկզմ.		2. 20
« 674 Յովսէփայ				
Պատմ.ը	154	«		2. 20
« 677 Նամակներ				
առ Ծնողս	248	«		2. 20

Ծան. Թ. 632 Պատմական Ապացոյցք Քրիստո-
սի Յարութեան, ձրի. Դիմողներուն կը
տրուի ձրի բաշխման համար :

2. Թուրքերէն	էջ	նախկին	արդի	
թ. 763 Հայրապետէր	304	3	դհ.	1 դհ.
« 770 Իւմի Իւահի Ի				
Թապի'ի (Թղթկզմ.)	221	3.	20	2. 20
« 771 (Իսթակազմ)	»	6		4
« 793 Յամիլեալարա				
Մէքթուպար				
(Իսթակազմ)	325	5		4
(Թղթակազմ)				2. 20
« 795 Վախտէլէրէ				
Մէքթուպար	150	2		1

Ծան. Մասնաւոր ուշադրութիւն կը հրաւիրենք
թիւ 830 Կէրի Դալան Մէճուսի անուն պատ-
ուական գիրքին, որ իր արտասովոր աժ-
նութեամբ (Թղթակազմ 1. 20 դհ., լա-
թակազմ 4) պէտք է որ մուտ գտնէ ամէն
մէկ տան մէջ :

Դիմել առ Մր. Ու. Ու. Փիթ, Պայպըլ Հասու,
Կ. պոլիս :

Ծան. կը խնդրուի ուղղուած գիրքերը նշանակել
իրենց յատուկ թիւերով :

ՊԱՆՏԱՍԱՐԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Մենչեւ Դեկտ. 31 (Ն. Տ.) հետեւեալ նուէրներն
ընդունեց չորմագին չնորհակալութեամբ. Տիկ. Ե.
Թէոսեան Պրուս 108, Վեր. Մ. Տոմպալեան Ա.-
մասիա օրց. 216, Մ. Տէյրմէնճեան էֆ. Գընճը-
լար 5, Դեր. Թաթուլ Վոդ. Դուրեան 20, Վեր.
Դ. Տէմիրճեան Կիւրին օրց. 90, Գ. Շըզըլեան էֆ.
Աֆ. Գարահիսար 20, Որբի մը համար 108, օրց.
123, Տիկ. Մ. Պարտիզպանեան Ա. Խերիկա 118, Մ.
Դալուստեան էֆ. Ակն 10, Վեր. Վ. Սմիթսանեան
Տիարպէրի օրց. 216, Վեր. Գ. Ստեփանեան Մուշ-
օրց. 108, Օր. Ֆիլիս Ֆընարգեան 22 հաց, Անան -

Կա մէկ դառնուկ, Երկու օրոց համար Կեսարիա
756, Ս. Մարգարեան էֆ. 5, Կ. Պետրոսեան էֆ.
Ճէրրահ 5, Ա. Եագուպեան էֆ. Պարտիզակ 40,
Ս. Չօրեան էֆ. Ակն օրց. 108, Յ. Տասրեան էֆ.
Գընճըլար 108, Մ. Տէր Նիկողոսեան էֆ. 108, Ա.
Թէվրիզեան էֆ. Խարբերդ 20 եւ 180 օրց., Վեր.
Ա. Տալգորանեան Պաֆրա Բողոք. Ժողով 30, օրց.
75 եւ 3 իր հնգամեայ դուստր պերճուհի, Յ. Վար-
ժապետեան էֆ. Կէօլտաղ 10, Ե. Նահիկեան էֆ.
Խարբերդ 5, օրց. 6, Թ. Ներկարարեան էֆ. Խա-
քալ օրց. եւ նուէր 160, Փօքրիկն Յարութիւն
Պատուեան իր ապաքինման առթիւ 1 ոչխար,
Վեր. Ա. Թիւթիւնճեան Հարամիկ 20, Յ. Գապաք-
ճեան էֆ. Մարտուան 54, Փրոֆ. Պէղճեան էֆ.
Այնթապ օրց. 115. Վեր. Թ. Աւլանեան Խարբերդ
օրց. 120, վճարումէ 30. Նախօրց դուստր 33,621
դհ. 10 փր., Ներկայ դուստր 3,094 դհ., Համա-
գուստր 36,715 դհ. 10 փր. :

Անցեալ տարուան մէջ իւրաքանչիւր սատարողի
ի օրտէ չնորհակալութիւն : Աստուած պիտի վար-
ձատրէ մինչեւ իսկ գաւաթ մը պաղ ջուր չնորհողը :
Ինպատիւ Արեւելեան Որբանոցին հրատա-
րակուած 1906 տարւոյ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑԷՆ

քանի մը հարիւր օրինակ դեռ մնացած
ըլլալուն կը խնդրուի բարեկամներէ որ անոնց
ալ վաճառմանը ձեռնտու ըլլան :

Ո՛ր բարերար անձ կ'ուզէ որ անոնցմէ մաս
մը իրեն խրկենք :

Նոր տարւոյ առթիւ ջերմ բարեմաղթու-
թիւններ բոլոր բարերարաց : Գ. ՊԱՆՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՄԻՍԻՈՆԱԿԱՆ ԱՂՈԹՔ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՈ ՄԵՋ

Աղօթքի չարթուն (Յունվ. 7-13) ամէն իրի-
կուն ժամը 3ին (Ը. Թ.) աղօթքի ժողով պիտի ըլ-
լայ Իւսկիւտարի մատրան մէջ :

Նոյն չարթուն Պայպըլ Հաւուսի մատրան մէջ երկու
Ընդհ. ժողով տեղի պիտի ունենայ ժամը 9ին (Ը. Թ.) :

ա. Չօրեալարթի, Յունվ. 9: Պիտի առաջնորդեն
Տր. Հէրիք (Թուրքերէն լեզուով) եւ Պատ. Ս.
Չօրիկեան (Հայերէն) :

բ. Ուրբաթ, Յունվ. 12: Պիտի առաջնորդեն
Վեր. Ղ. Կարապետեան (Հայերէն) եւ Վեր. Փա-
նուսիս (Թուրք.) :

Նմանապէս ամէն իրիկուն ժամը 2ին (Ը. Թ.)
աղօթաժողովներ պիտի ըլլան Կէտիկփաշայի Ամե-
րիկեան Վարժարանին եւ Գուսմափուի «Բարե-
կամաց» մատրան մէջ : Նաեւ այս երկու ժողո-
վաւորները չօրեալարթի Կէտիկփաշայի Ամերիկ-
եան Վարժարանին մէջ եւ ուրբաթ «Բարեկամաց»
մատրան մէջ պիտի աղօթեն միասնաբար : Միա-
բանական այս երկու աղօթաժողովներուն լեզուն
Թուրքերէն պիտի ըլլայ, իսկ միւսներուն պիտի
առաջնորդուի իրիկուն մը Թուրքերէն, իրիկուն
մը Հայերէն լեզուով :

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԵՒ ԿԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՍԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԻՈՒԽ ԱՆԳՂ. Ոսկի 3,000,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ » » 16,378,771

ՀԱՍՈՅԹ 1902

ՏԱՐԻՈՅ » » 3,628,617

ՆՕՐՏՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԻՈՒԽ ԱՆԳՂ. Ոսկի 3,000,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ » » 6,227,900

ՀԱՍՈՅԹ 1902

ՏԱՐԻՈՅ » » 1,447,400

Ընկերութիւնք իրենց Կ. պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կը ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագոյնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց զրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ զուժարներուն ստուարութեամբ: Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փութանին 39,500,000 Անգլ. ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ՄԱՐԻԹԻՄ”

ԴՐԱՄԱԳԻՈՒԽ ԱՆԳՂ. ոսկի 500,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳՂ. ոսկի 140,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ աղագաստանաւուց մէջի ապրանքները եւ զրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց եւ ալոց վրայ տեղեկութիւն տոնուլ ուզողը կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան, զեանայարկի թիւ 21 եւ 22 սենեակները, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՅԵԱՆ, Գործակալ Կ. պոլսոյ վերայիշեալ երեք Ընկերութեանց:

ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ 12,000,000 Անգլ. ոսկի

Անգլ. Ապահովագրական Ընկ. հրդեհի եւ կենաց, «ՐՈՅԸԼ» ընկերութեան հետ ձուլուած:

Հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ստացուածներ քարու կիր եւ փայտաշէն, կարասի եւ ապրանքներ, եւն., եւն.:

ԼԱՆՔԱՇԻՐ Ընկ. միշտ նշանաւոր եղած է ամէն փնտս անմիջապէս եւ արդարութեամբ հատուցանելով: Իր ահագին զրամագլուխը

ՏԱՆԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳՂ. ՈՍԿԻ

բացարձակ ապահովութիւն կ'երաշխաւորէ իր ապահովագրեալներուն:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՎԸՐԹՈՒԼ.

ԼՈՆՏՈՆ.

4 North John St.

28 Lombard St. E. C.

Փոխ գործակալութիւններ Թուրքիոյ զխաւոր քաղաքներուն մէջ:

Ընդհանուր գործակալներ ի Կ. պոլիս

BOND, SELLAR & Co.

(Պոնա, Սէլըր եւ Ընկ.)

4. Յ Քիւլիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դաւոյէ՛ Գեղեցիկ-Ռեան, Առողջ-Ռեան և Երէյ-Նախեցի-Ռեան: Փրոֆ, Պոյա Լէյնըրա: Թարգմանեց Անգղերէնէ Սամուէլ Գ. Վարժապետեան: Կ. պոլիս, Տպագրութիւն Յ. Մատթէոսեան, 1905:

Հետաքրքրաշարժ, հրապուրիչ, զբօսալի եւ ամէն սեռի ու հասակի յոյժ պիտանի գրքոյկ մը 248 երեսներէ բաղկացեալ:

Դիմէ 8 դահ.: 10է աւելի գնողներու 15 առ հարիւր, եւ 50է աւելի գնողներու 20 առ հարիւր զեղչ:

Վաճառման տեղերն են Յ. Մատթէոսեան վաճառատուն, թիւ 27, Ֆինհանճըլար Եօգուչու, Կ. պոլիս. նաեւ Պալենց գրատուն եւ Պայպըլ Հաուս, թիւ 16:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԳՈՒԼԷՃ, ԱՅՆԹԱՊ

«Աւելի մարդու պէտք չկայ, այլ հարգու աւելի պէտք կայ» Փրոֆ. Հէյրի Տրամբնտի այս խօսքին համաձայն, գոլէճիս աւագ նպատակն է կատարեալ մարդ պատրաստել: Տարեթոյակն է 10 եւ 11 տարի Օսմ.: Ուրիշ տեղեկութիւններու համար դիմել, Գոլէճին տնօրէնութեան, Այնթապ:

